

LUNDS
UNIVERSITET

Araby och social hållbarhet

- En undersökande studie av planeringsåtgärder i ett särskilt utsatt område

Johan Karlsson

Kandidatuppsats VT 2018

SGEL36

Lunds Universitet

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi

Handledare: Nicklas Guldåker

Abstract

The million programme (miljonprogrammet) in Sweden is a time between 1965 and 1974 where a bit over 1 million new homes was built. From its start, the program was criticized for its way of building areas. One of these areas is Araby in Växjö, which has for years been seen as a problem area. In the planning debate, tools such as densification and mixed cities has been seen as a part of solving these problems. This thesis is built upon the idea that building and planning is based on Swedish law, with regulations to develop a society where good social living conditions can be achieved for all. The *entrepreneurial city* and the *Right to the city* approach, as developed by David Harvey, is used to analyze the planning tools that Växjö has in regards to Araby. This leads to the conclusion that the effect of densification and mixed cities weakens the processes they sought to strengthen. The good intentions that Växjö municipality has for Araby is probably in reality empty words.

Keywords: Araby, Social sustainability, Densification, Mixed cities, Gentrification

Nyckelord: Araby, Social hållbarhet, Förtätning, Blandstad, Gentrifiering

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Syfte och frågeställningar.....	7
1.2 Avgränsningar.....	7
1.3 Disposition.....	8
2. TEORI.....	9
2.1 Social hållbarhet.....	9
2.1.1 Boverket om social hållbarhet.....	11
2.2 Entreprenörstaden.....	13
2.2.1 Rätten till staden.....	14
2.3 Förtätning.....	15
2.3.1 Blandstad och gentrifiering.....	16
3. Metod.....	19
3.1 Dokumentstudier.....	19
3.2 Intervjuer.....	19
3.2.1 Genomförande av intervjuer.....	21
3.3 Kritik av metod.....	22
4. Växjö och Araby.....	24
4.1 Araby i statistik.....	26
4.2 Växjö.....	28
4.2.1 Översiktsplan.....	28
4.2.2 Araby planprogram.....	29
4.2.3 Detaljplaner för Araby.....	31
5. Analys.....	33
5.1 På vilka sätt är Växjös strategier anpassade efter utmaningarna i Araby?.....	36
5.1.1 Trygghet.....	36
5.1.2 Att kunna påverka.....	37
5.2 Boende och aktivas uppfattning av kommunens arbete.....	39
5.2.1 Medelklassnorm.....	41
5.3 Framtida Araby.....	42
6. Slutsats.....	44
6.1 Diskussion och vidare forskning.....	45
Referenser.....	47
Tryckte källor.....	47
Elektroniska källor.....	48
Bilagor.....	50

Bilaga 1: Intervjuguide – Växjö kommun.....	50
Bilaga 2: Intervjuguide – Aktiva och boende i Araby.....	50

Tabeller och figurer:

Tabell 3.1 Intervjuförteckning.....	21
Figur 4.1 Karta över Centrala Växjö.....	24
Tabell 4.1 Förvärvsarbetande 20-64 år.....	26
Tabell 4.2 Medelinkomst 20-64 år.....	26
Tabell 4.3 Behörighet till gymnasium.....	26
Tabell 4.4 Antal 20-25 Som varken Arbetar eller studerar.....	26
Figur 4.2 Araby Planprogram.....	29

1. Inledning

Under åren 1965 till 1974 byggdes 1 005 578 lägenheter, radhus och villor runt om i Sverige. Perioden brukar betecknas som miljonprogrammet och var ett svar på den stora bostadsbrist som då rådde (Boverket.se, 2018-05-21). Det som folk idag förknippar med miljonprogramsområden är ofta knutet till en negativ bild, en bild av lägenhetskomplex som präglas av sociala problem och kriminalitet. Ett av dessa områden är Araby som byggdes i Växjö under slutet av 1960-talet i vad som då var stadens periferi (Idlinge, 1997). De senaste åren har Araby uppmärksammats nationellt, dels genom en artikelserie i aftonbladet med rubriken "Stenkastarna" där det bland annat berättas om det "snuthat" som många har med sig sedan barnsben (Aftonbladet.se, 2018-05-21). Men kanske främst genom att området har klassats av polisen som ett av 23 särskilt utsatta områden i Sverige (Polisen, 2017). Ett särskilt utsatt område förklaras med att det "kännetecknas av en social problematik och kriminell närvaro som lett till en utbredd obenägenhet att delta i rättsprocessen och svårigheter för polisen att fullgöra sitt uppdrag. Läget anses vara akut" (ibid: 10).

Med en promenad genom området är det svårt att se det akuta läget: trädgårdarna och grönyrtorna är välskötta; lägenheterna är förvisso monotona men utåt sett inte fula eller misskötta; det finns stora idrottsplaner för olika sporter, tillsammans med en allaktivitetsarena i mitten av området. Boende i området kommenterar det som jättefint (Intervjuperson 4, 2018-04-24). Det som i den fysiska miljön möjligtvis skvallrar om sociala problem är ett uppeldat garagehus (2018-04-16). Men området är segregerat och här finns stora socioekonomiska utmaningar: låg utbildningsnivå, låg sysselsättning och låga inkomster (SCB.se, 2018-05-21). I de intervjuer som gjorts framkommer det att boende i Araby upplever att narkotika är ett allt större problem, där användarna blir allt yngre.

För att tackla dessa problem genomförs idag en rad fysiska åtgärder i området. Tidigare ägde kommunen hela bostadsbeståndet, men idag har de sålt av delar till privata fastighetsbolag. I nuläget rustas området upp med reoveringar i lägenheter och närområdesmiljön, dessutom förtätas området med nya byggnader. En del av syftet med åtgärderna är att blanda upplåtelseformer och utbudet på boende, för att få in ekonomiskt starka grupper i området. Dessa nybyggen regleras av detaljplaner för området, som i sin tur regleras av plan- och bygglagen (PBL). I PBL finns bestämmelser om byggande som syftar till att främja en samhällsutveckling med goda sociala levnadsförhållanden för både dagens människor men

också kommande generationer (Riksdagen.se, 2018-05-21). I och med att byggandet har som syfte att främja en viss samhällsutveckling blir det viktigt att syna de strategier som ligger till grund för nybyggande, och identifiera möjliga effekter som de kan komma att ha.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet för den här uppsatsen är grundat i PBLs inledande paragraf:

1 § I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer (Riksdagen.se, 2018-05-21).

Med utgångspunkt i ovanstående citat har syftets utformats till att genom ett planeringsperspektiv analysera Växjö kommuns strategier för att utveckla de sociala levnadsförhållandena i området Araby. Syftet besvaras genom följande undersökningsfrågor:

- Hur ser de sociala levnadsförhållandena ut i Araby idag?
- Vad är Växjö kommuns strategier för att utveckla de sociala levnadsförhållandena i området Araby?
- På vilka sätt är Växjös strategier anpassade efter de utmaningar som finns i Araby?
- Hur uppfattas kommunens arbete av boende och aktiva i området Araby?
- Hur ser framtiden ut för området Araby?

1.2 Avgränsningar

Uppsatsen ämnar att undersöka de planeringsåtgärder som finns tillgängliga för Växjö kommun, med inriktning mot det fysiska arbetet. Med andra ord tar uppsatsen endast hänsyn till hur fysiska åtgärder kan hantera utvecklandet av goda levnadsförhållanden. Det är endast de sociala aspekterna som tas upp, exempelvis diskuteras inte klimatutmaningar kopplade till fysiska åtgärder. Uppsatsen tittar då inte heller på andra program som syftar till att stärka den sociala hållbarheten, som exempelvis riktade arbetsmarknadsåtgärder. Anledningen är att en sådan uppsats hade blivit för lång och arbetet hade krävt längre tid. Med fysiska åtgärder menas sådant som är kopplat till den byggda miljön, där exempelvis upplåtelseformer ingår. För Araby, som är det område som undersöks i uppsatsen, ingår

även ett villakvarter. Kvarteret kan inte sägas ingå i den problembild som presenteras. Även det program som Växjö har utformat kopplat till Araby berör inte villakvarteret för sina åtgärder. Resultatet av uppsatsen bedöms väcka uppmärksamhet om vilka följder vissa av de fysiska strategierna som används idag kan innebära.

1.3 Disposition

I introduktionen presenteras en problembakgrund för uppsatsen, med efterföljande syfte, undersökningsfrågor och avgränsningar. Upplägget på uppsatsen beskrivs nedan.

Kapitel 2, teoridel. Här förs en diskussion om begreppet goda sociala levnadsförhållanden kopplade till social hållbarhet. Vidare följer en längre redogörning för social hållbarhet. En förklaring av de centrala begrepp som kommer fram i Växjös strategier tas upp, följt av en diskussion om gentrifiering.

Kapitel 3, metod. En beskrivning av tillvägagångssättet presenteras samt vilka metoder som använts för att analysera det empiriska materialet. En mer noggrann genomgång av intervjuerna presenteras, samt en förkortad del om dokumentstudier.

Kapitel 4, Växjö och Araby. Här presenteras Araby och områdets utmaningar. En kortfattad historia om området beskrivs. Efteråt följer Växjös strategier för att utveckla levnadsförhållandena i Araby med en början i översiktsplanen, sedan ett planprogram och sist detaljplaner.

Kapitel 5, analys. Växjös strategier för Araby diskuteras djupare. Presenterar material från intervjuer och analyserar dessa. Huruvida Växjös strategier är utformade efter utmaningarna som finns eller inte diskuteras, följt av uppfattningar av kommunens arbete av boende och aktiva i området. Slutligen presenteras en framtidsbild av Araby.

Kapitel 6, slutsats. Här besvaras frågeställningarna, följt av en kort diskussion om kommunen i Växjös roll. Slutligen föreslås vidare forskning.

2. TEORI

Det här kapitlet beskriver de teorier som är utgångspunkten för att tolka det empiriska material som hämtats under arbetets gång. Kapitlet inleds med en längre diskussion om social hållbarhet, för att kunna avläsa vad Växjös mål grundar sig i. Därefter presenteras David Harveys (2011) tankar om entreprenörstaden som handlar om hur nutidens städer konkurrerar med varandra, ofta på bekostnad av sociala åtaganden. Harveys text om Rätten till staden används för att diskutera vilka som har rätten och makten att styra stadens utveckling. I den konkurrens som städer befinner sig i finns vissa verktyg för att hävda sig, som även Växjö använder och några av dessa presenteras med en kortfattad bakgrund. Ett av resultaten som den konkurrerande staden generar är, enligt Harvey, gentrifiering. Därför förs en kort diskussion om gentrifiering och dess resultat, som blir intressant att applicera på Araby.

2.1 Social hållbarhet

Av PBLs portalparagraf, som citeras i föregående kapitel, framgår att det enligt lag ska planeras för och byggas en fysisk miljö där värdena som pekats ut kan skapas: jämlika, goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö. Att göra en koppling mellan "god och långsiktigt hållbar livsmiljö" och en diskurs om ekologisk hållbarhet är befogat. Är det på samma sätt befogat att koppla "jämlika, goda sociala levnadsförhållanden" till en diskurs om social hållbarhet? I en rapport producerad av Mistra Urban Studies (2017) - en så kallad kunskapsplattform för forskare och praktiker - beskrivs kopplingen mellan PBLs portalparagraf och dess bestämmelser till social hållbarhet som tydlig. Författarna till rapporten går vidare med att förklara att det i en mängd svenska lagar - så som regeringsformen, bostadsförsörjningslagen, miljöbalken, socialtjänstlagen - finns bestämmelser som syftar till att en social hållbarhet ska vara en del av samhällsplaneringen (ibid.). Vad är det då som utgör grunden för social hållbarhet?

1987 presenterades den så kallade Brundtlandsrapporten "Our common future" och sedan dess har hållbarhetsbegreppet präglat samhällsdebatten (WCED, 1987). I rapporten betonas en balans mellan de tre dimensionerna av hållbarhet: ekologisk, ekonomisk och social. Definitionen som här presenteras innebär att dagens människor ska ha möjlighet att tillfredsställa sina behov utan att äventyra framtida generationers möjlighet till samma sak (ibid.). Sedan rapporten kom har mängder av forskning och diskussioner kring begreppet

hållbarhet gjorts (Boverket, 2010; Gustavsson och Elander, 2013). Scott Campbell (2012) har bidragit till forskningen och menar att för dagens planerare kan begreppet hållbarhet förstås genom "the planner's triangle". Planerarens triangel består av de tre delar som betonas i Brundtlandsrapporten – ekonomisk, social och ekologisk – vilka Campbell menar står i ständig konflikt med varandra, men är samtidigt i ständig beroendeställning till varandra. Den ideala planeraren i den ideala världen vill uppnå en balans mellan komponenterna, en balans som går att återfinna i centrum av triangeln, där hållbar utveckling existerar. Den ideala världen existerar dock inte, och i verkligheten finns det ofta en av de tre prioriteringarna hos planerare. Det förklarar Campbell med att intressen hos makthavare och byråkratier ställer upp de ramar inom vilka planerare kan agera. Ramarna är möjliga genom det ekonomiska system planerare agerar i, och planerarens visioner står mot politiker och exploitörer. I den tävlingen som uppstår visionerna emellan, får planeraren ofta kompromissa kraftigt eftersom denne inte äger de resurser som krävs och får istället söka dessa genom andra intressenter (ibid.).

Campbell går vidare med att förklara hur de prioriteringar som planeraren gör sätter upp dennes syn på staden och utvecklingen. En planerare som prioriterar den ekonomiska aspekten av hållbarhet ser staden som "en plats där produktion, konsumtion, distribution och innovation äger rum. Staden är i konkurrens med andra städer för marknader och nya industrier" (egen övers. från engelska) (ibid: 415-416). De planerare som har den ekologiska aspekten som prioritering identifierar staden som en del i en tävling mot naturen över resurser och land. Staden är en här en producent av avfall och konsument av resurser. Planeraren med social hållbarhet som prioritering ser staden som en "plats för konflikt över distributionen av resurser, tjänster och möjligheter. Tävligen finns inom staden själv, mellan olika sociala grupper" (egen övers. från engelska) (ibid: 416).

Speciellt för social hållbarhet är att det är särskilt kontroversiellt. Att hållbarhet innehåller en social del råder det mer eller mindre konsensus över, men det finns däremot ingen allmän innebörd för vad begreppet innebär (Dempsey et al, 2009). Gustavsson och Elander (2013) menar att det i den ekologiska aspekten av hållbarhet finns sätt att mäta graden av påverkan, men att en liknande koldioxid – "socialdioxid" – för att mäta social hållbarhet inte finns. Vidare menar nämnda författare att social hållbarhet som begrepp nästan alltid ges en självklart positiv mening, och att det därför möjliggör en verklighetsflykt för beslutsfattare

genom att "uttrycka en vilja utan tydliga referenser till mål och åtgärder" (ibid: 48). Vallance, Perkins och Dixon (2011) har studerat den existerande litteraturen för social hållbarhet och menar att det är ett begrepp som är i kaos, där den uppsjö av olika artiklar och forskning som finns försvagar möjligheterna att använda det. Göran Cars, professor i samhällsplanering vid KTH, menar kort och gott att "ekologisk och ekonomisk hållbarhet är långt ifrån entydiga, men ändå 'under' av tydlighet i jämförelse med hur den sociala dimensionen tolkas och beskrivs" (Cars, 2011: 12).

Rapporten som Mistra tagit fram (2017) belyser några av de teman som tas upp i förhållande till social hållbarhet. En aspekt handlar om att antingen se social hållbarhet som ett begrepp stående för sig själv, eller där det kopplas till en treenighet där det är en av beståndsdelarna tillsammans med ekologisk och ekonomisk hållbarhet, i likhet med vad Campbell (2012) menar. En annan aspekt som rapporten från Mistra (2017) identifierar handlar om att koppla begreppet till utveckling och ibland bevarande. Den bevarande aspekten handlar om att särskilda värden ska försvaras, som sociala relationer och identiteter. Utveckling handlar om att förstärka och vidareutveckla mänskliga behov kopplade till boende, utbildning eller hälsa. Här är det då en fråga om samhällelig stabilitet och flexibilitet: samhällets förmåga att kunna anpassa sig till förändringar, och därifrån åstadkomma ett uthålligt och stabilt samhälle. En tredje aspekt rapporten tar upp är de olika beståndsdelar som forskare menar att social hållbarhet består av. Dessa varierar mellan områden som social rättvisa, social sammanhållning, livskvalitet, välbefinnande och socialt kapital (ibid.). Gustavsson och Elander (2013) menar att "frågan om social hållbarhet skall inte bara ställas abstrakt, man måste också ställa frågorna hållbar för vem, på vilken nivå, i vilket tidsperspektiv och i vilket sammanhang med avseende på grundläggande frågor som plats, klass, kön och etnicitet" (ibid: 10).

2.1.1 Boverket om social hållbarhet

Då PBL säger att det är just byggandet som ska leda till en viss samhällsutveckling går det att anta att byggandet ses som en grundläggande del i människors förmåga att grunda ett gott liv, ett hållbart liv. Är det då möjligt att genom boendet främja en social hållbarhet? Boverket (2010) har genomfört en forskningsöversikt för att belysa vilka faktorer som finns till hands och har identifierat fem teman om socialt hållbar stadsutveckling i allmänhet och förnyelse av utsatta områden i synnerhet: helhetssyn, variation, samband, identitet samt

inflytande och samverkan. Helhetssynen handlar om att åtgärder inte bör vara områdesspecifika, utan istället se till hela staden som den plats där insatser behövs. Innebörden är att byggande och boende inom ett område inte bara får konsekvenser för området i sig självt, utan också andra delar av staden. I helhetssynen är det viktigt med en politisk förankring i åtgärder och att alla aspekter av hållbarhet bör tas i beaktande för att samverka kring dem. Inom temat variation finns delvis en reaktion mot det som präglar miljonprogramsområdena – funktionssepareringen – där arbetet ska finnas på en plats, butikerna ska vara för sig och boendet ska vara för sig. Variation handlar om att blanda arbetsplatser med verksamheter och boende. Men blandningen ska inte sluta där, utan exempelvis lägenhetsstorlekar, hustyper, standard, pris, hyresnivå och upplåtelseformer ska också varieras. Genom ha tillgång till ett blandat utbud i närområdet ska rörligheten ökas och därmed tryggheten. Vidare handlar variation också om att förtäta på underutnyttjade områden, något som berörs närmare under avsnittet förtätning.

Det tredje temat som Boverket identifierar, samband, handlar om att länka samman stadsdelar med varandra och ansluta till de centrala delarna av staden. Här handlar det inte bara om geografiskt avstånd, utan också om de barriärer som exempelvis trafikleder eller järnvägar kan utgöra. Att överbygga detta kan handla om att förbättra kommunikationen eller skapa och utveckla målpunkter inom stadsdelar som ämnar locka hela stadens befolkning. Det fjärde temat som lyfts, identitet, handlar om att stärka självkänslan hos boende inom socioekonomiskt svaga områden samt att höja statusen på området i andra ögon. Det har gått att se ett samband mellan lyckad fysisk upprustning av ett område och en förstärkning av områdets identitet. Att upprusta allmänna platser inom området i samverkan med de boende kan ge en identitetsförstärkande effekt, då arenor för social interaktion återskapas som syftar till att stärka det sociala livet. Slutligen identifieras också temat inflytande och samverkan. Detta tema handlar specifikt om områdesförnyelse och hur en sådan ska ha sin förankring och utgå från de som faktiskt bor i området. Boverket beskriver vidare hur fastighetsägare menar att det finns stora vinster att göra, om arbetet med boende förstärks, eftersom de har unik insyn och kunskaper om sitt områdes egenskaper. De positiva effekterna av att utgå från de boende är många: minskad skadegörelse, minskat hyresbortfall, folk flyttar mindre osv, vilket ger goda ekonomiska utfall. För att nå de positiva effekterna finns det några avgörande faktorer: inflytandet måste vara ärligt – när boende har

involverats måste fastighetsägare också vara villiga att gå med på det som föreslås ”den som involverar de boende --- måste vara beredd att verkligen beakta de synpunkter och idéer som kommer fram” (ibid: 61). Engagemanget från boende måste upprätthållas och tas hand om, och synliga resultat bör komma relativt snabbt oavsett om de är små eller stora. Slutligen finns det också ett behov av att de boende är med från början, redan i planeringen, så att deras åsikter kan komma in tidigt i processen (ibid.).

Att döma av ovanstående råder det stor ovisshet kopplat till social hållbarhet. Begreppet skiljer sig för vem som frågas och för var det ska gälla. Det framgår att social hållbarhet måste kopplas till kontexten och att innebörden måste vara tydlig för att begreppet ska kunna vara verksamt.

2.2 Entreprenörstaden

David Harvey (2011) identifierar en trend under 1970 och 80-talen där ett skifte i den lokala politiska styrningen har skett från keynesiansk, ”storskalig planering ” (managerialism) till nyliberal, ”entreprenörsmässighet” (entrepreneurialism). Det tidigare styret syftade till en planering av hela staden, där staten tillhandahöll välfärdstjänster och fungerade som en medlare för att dela ut dessa till befolkningen. Storskalig planering sågs som en lösning till orättvisor (Crouch, 2011). Under slutet av 1960-talet började dock sprickor att upptäckas i systemet, och med den stora oljekrisen 1973 kom också fallet av den storskaliga planeringen. Med fallet följde att hög inflation och hög arbetslöshet blev vardag i många västerländska länder. Som alternativ presenterades teorier med grund i Adam Smith, där den fria marknaden sågs som lösning på de problem som uppstått (ibid.). De välfärdsstrategier som staten tidigare medlade skulle öppnas upp för den fria marknaden med tillståndet av privatiseringar och avregleringar. Fattigdom i den nyliberala kontexten skulle hanteras genom nedsipprings effekter, där subventioner för de tilltänkta produktionskrafterna var tänkta att gynna hela samhället. För att nyliberalism ska lyckas krävs konkurrens på alla nivåer (Harvey, 2005). Det är i denna kontext som Harvey (2011) menar att den entreprenörsmässiga planeringen uppstår. Den konkurrens som ska existera på alla nivåer innebär en kraftig konkurrens städer emellan, där de enskilda städerna idag vill göra sig så attraktiva som möjligt för att lyckas bäst i tävlingen. Föreställningen om att städer är tvungna att konkurrera är idag helt central i den samtida stadsomvandlingen (Holgersson och Thörn, 2014). För att göra sig attraktiva måste städerna tillhandahålla flera olika tjänster

och fysisk infrastruktur. Detta entreprenörmässiga styre kännetecknas, förkortat, av att ge staden en attraktiv image genom marknadsföring, privatiseringstendenser samt att tillväxtorienterade strategier får en viktigare roll än välfärdsorienterade strategier (Harvey, 2011).

I det entreprenörmässiga styret finns makten att utveckla stadslivet inte längre uteslutande hos lokala politiker och tjänstemän, utan delas med andra krafter, som exempelvis privata fastighetsbolag. Dessa skapar, enligt Harvey, en sorts allians där politiker och tjänstemän snarare spelar en underlättande och samordnande roll för finansärer, industrimän, köpmän, företagsledare, byggherrar och markspekulanter. Inom urban entreprenörmässighet saknas ett tänk för hela staden, utan inriktar sig i stället på platsspecifika projekt i syfte att marknadsföra dessa för ökad attraktivitet. De strategierna som finns att tillgå är drivna av den konkurrens som råder, och därmed svarar dessa mer för att öka konkurrensen än att exempelvis förstärka sociala åtaganden och välfärdsinsatser (ibid.).

2.2.1 Rätten till staden

1968 skrev Henri Lefebvre Rätten till staden, som i grova drag handlar om en kollektiv rättighet som innebär att alla människor ska ha tillgång till staden (Lefebvre, 1983). Boken har fått stort inflytande, och många urbana rörelser världen över använder sig av greppet som en slogan (Lund Hansen, 2011; Thörn och Holgersson 2014). Thörn och Holgersson (2014) menar att begreppet Rätten till staden har fungerat som ett slagord under vilket olika urbana rörelser har kunnat samlas för att protestera mot ojämlikhet i den nyliberala urbanismen.

Harvey (2011) har också bidragit till debatten om Rätten till staden, där han vidareutvecklar Lefebvres tankar om att rättigheten att omforma staden och därmed sig själv inte kan ses som en individuell rättighet, utan kollektiv. Inom ett kapitalistiskt produktionssystem menar Harvey att kapitalisten alltid söker att skapa en överskottsprodukt för att kunna producera ett mervärde, en förtjänst. Detta måste i sin tur återinvesteras för att kunna ge än mer mervärde, en process som resulterar i en kumulativ ökning av överskottsprodukten. Men för att kunna alstra ett större mervärde måste något suga upp överskottsprodukten, den måste investeras i något. Här menar Harvey att staden och urbaniseringen absorberar stora delar av överskottet skapat av kapitalisten. Urban omvandling är särskilt en sådan process, där värdefull mark tas från låginkomstgrupper som bott på platsen i flera år, och nedsatta

områden eller slumkvarter byggs om till lyxiga höghus med andelslägenheter. Harvey citerar Engels för att förklara vad processen innebär: "i verkligheten har bourgeoisien bara en metod att lösa bostadsfrågan på sitt sätt – det vill säga att lösa den så att lösningen på nytt gör frågan aktuell" (Engels citerad i Harvey, 2011, s. 148). Innebörden är att nedsatta områden som får ett lyft gör att de låginkomsttagare som bott på platsen i flera år nu tvingas flytta till ett annat, ofta närliggande, område där en situation liknande den i det gamla området uppstår. Den urbana förnyelsen genom "kreativ förstörelse" menar Harvey är kärnan i den kapitalistiska urbaniseringen, då den innebär att de med mindre makt får bekosta utvecklingen som gynnar de med mer makt. Processen kallar han för "ackumulation genom frantagande" (ibid: 150). På så vis har massorna frantagits sin rätt till staden, och den är numera i händerna på en liten ekonomisk elit. För att bryta utvecklingen måste denna ställas under demokratisk styrning, så att massorna kan återta makten över staden och därmed makten att omforma den, och i längden sig själva. En av de effekter som Harvey menar konkurrensen leder till är att gentrifiering används som ett strategiskt verktyg (ibid.). Holgersson och Thörn (2014) hävdar att gentrifiering ofta döljs i andra termer, som till exempelvis förtätning och blandning av städer.

2.3 Förtätning

Boverket (2016) har gett ut en skrift om förtätning, där de menar att förtätning inte enbart handlar om att bygga bostäder, utan också om att "skapa en god bebyggd miljö för de som bor, verkar och vistas i staden. Kompletteringar ska bidra till att skapa ett mervärde" (ibid: 5). Just att det är tätt är inte det som eftertraktas i sig, utan snarare möjligheten att ha nära till exempelvis jobb, affärer, verksamheter osv. Anledningen till att förtätningen blivit så populärt bland planerare menar Boverket beror på "stadsutglesning". Vid tidigare nybyggnationer har städer tagit ny mark i anspråk, och tillåtit staden att växa utåt. Resultatet har gett ett ökat bilberoende och att natur- och jordbruksmark har försvunnit. Att sätta in förtätning i en historisk kontext är inte helt enkelt. Som Boverket påtalar kan den ha sitt ursprung i de resultat som sågs av stadsutglesning. Jane Jacobs (1992) skrev 1961 boken "The death and life of great american cities" i vilken hon kritiserade dåtidens rådande planeringspraktiker. Dessa skapade en växande stad, som tog ny mark i anspråk. Jacobs upplevde att effekten av den planeringen gjorde att stadslivet dog ut och att områden avbefolkades. I stället föreslog hon en mer kompakt stad, där spontana möten mellan folk kunde uppstå (ibid.).

Att förtäta staden, bygga den inåt, menar Boverket (2016) ska motverka resultaten av stadsutglesningen. Men det finns fler fördelar med förtätning än bara ekologiska: genom förtätning ökar "tillgängligheten till olika aktiviteter och sannolikheten för möten ökar" (ibid: 6), som skapar sociala värden. Förtätning kan också hjälpa till att länka samman staden och på så sätt minska segregationen och samtidigt öka tryggheten. Boverket menar att förtätning numera har blivit synonymt med hållbarhet. Som exempel på lyckad förtätning lyfter Boverket fram ett antal exempel, bland andra Lindängen i Malmö. Här ses det hållbara i form av det mervärde som bostadsbolaget och Malmö stad gett de boende. Mervärdet består av att Malmö har satt upp ett mål om att en fjärdedel av de som kommer arbeta med skötseln av området ska anställas från Lindängen. Lindängen är ett miljonprogramsområde och problemet med att få bostadsbolag att investera i dessa påtalas. Faktumet att Malmö stad lyckats med detta ses även det som en framgångsrik del av förtätning.

Dock ser Boverket (2016) också en problematik med förtätning. Förtätning anses ge en blandad stad, men med förtätning i centrala områden ger det ofta höga markpriser. Höga markpriser ger i sin tur höga bostadspriser och höga hyror, två aspekter som Boverket menar kan leda till gentrifiering och social ojämlikhet. Vidare innebär förtätning inte automatiskt att vissa saker följer med. Exempelvis byggs det inte tillräckligt med skolor för att möta behoven av en allt tätare stadsdel, och de skolor som byggs är ofta till för att tillfredsställa önskemål hos en liten grupp i vårt samhälle. Det är inte heller troligt att biltrafiken kommer minska genom att förtäta staden, något som annars brukar lyftas fram. Jensen et al (2011) påpekar att korrelationen mellan hållbarhet och täthet inte är så sann som det påstås. Författarna har gått igenom forskningen kring förtätning och hållbarhet och menar att det är svårt att studera hur den ena påverkar den andra, då båda lider av otydliga definitioner. Olika studier använder sig dessutom av olika definitioner för både täthet och hållbarhet, som ytterligare försvårar för att se en korrelation. Vidare menar Jensen et al att deras forskning visar att urban hållbarhet snarare hänger ihop med socio-ekonomiska faktorer än graden av täthet. Bradley (2009) påpekar att planeringen ofta har en norm för vem den planerar för, där förtätning oftast är ett planeringsverktyg för medelklassen.

2.3.1 Blandstad och gentrifiering

Som boverket (2016) påpekar är den önskade följden av förtätning att få till en blandad stad. Holgersson och Thörn (2014) skriver om de områden som ofta blir föremål för att blandas:

”områdena som blir föremål för denna typ av satsningar är många gånger gamla arbetarstadsdelar i, eller i anslutning till, centrum. Syftet uttrycks då som att skapa en mer attraktiv miljö med en levande stadskultur där bostäder, kontor, kaféer och butiker samsas, förändringar som framställs som positiva för alla invånare” (Holgersson och Thörn, s. 20).

Internationellt brukar samma skeende betecknas som social blandning, medan det i Sverige diskuteras i termer som ”blandstad” och ”social hållbarhet”. Holgersson och Thörn menar dock att de står för samma principer. Blandningen ska bestå av flera olika aspekter: blandade verksamheter, butiker, upplåtelseformer, boende men kanske främst att socio-ekonomiska skillnader mellan hushåll ska råda. Områden som är socio-ekonomiskt sett homogena bör blandas upp för att bli heterogena. Loretta Lees (2014) har undersökt begreppet social blandning och hon menar att det ofta innebär en gentrifiering för det område som är i behov av den sociala blandningen. Lees forskning visar på att i kontexten av en blandad stad har socio-ekonomiskt svagare människor mer att förlora än att vinna på att bo i ett område som uppgraderas till mer välbeställt. Fördelarna för ett fattigare hushåll med att bo i ett fattigt grannskap överväger de i ett välbeställt sådant. Vidare visas att insatser för att förbättra för människorna själva snarare än för området får bättre utfall för social jämlikhet.

Konkurrensen som Harvey (2011) menar städerna befinner sig i ger upphov till olika strategier, men också olika processer. En av dessa processer är gentrifiering. Holgersson och Thörn (2014) skriver att gentrifiering har blivit ett verktyg i den internationella konkurrensen mellan städer, men att det ofta göms under andra begrepp som ”stadsförnyelse” där det snarare framstår som någonting naturligt. Gentrifiering är inte helt enkelt att definiera, eftersom det ofta skiljer sig från plats till plats. Lees, Slater och Wyly (2010) definierar en generell gentrifiering, där första steget innebär en återinvestering i kapital: exempelvis rustas ett eftersatt område upp, efter flera år av försummelse. Därefter får området en social uppgradering, där socio-ekonomiskt starka hushåll flyttar in i området. Tredje steget innebär en förändring i stadslandskapet för att slutligen leda till direkt eller indirekt bortträngning av låginkomsttagare. De orsaker till gentrifiering som Clark (2014) lyfter fram stämmer till mångt och mycket överens med de som vi sett Harvey belysa: rummet har blivit en vara, som ska paketeras och säljas; skillnaden mellan sociala grupper och klasser blir allt större; samt makten att äga en vision och kunna handla på den.

För att förstå gentrifiering måste man förstå bortträngning, menar Tom Slater (2014). Bortträngning kan ha flera orsaker, men innebörden är att människor som tidigare bodde i ett område som nu gentrifierats inte kan bo kvar. Marcuse (1985) har analyserat New Yorks bostadsmarknad på 1980-talet och därifrån identifierat tre¹ orsaker till bortträngning: (1) hyreshöjningar som tvingar folk att flytta, oavsett om det är i början eller slutet av processen, (2) om ett hushåll överger sin bostad, och denna bostad sedan gentrifieras, utesluts liknande hushåll från att flytta in – så kallad exkluderande bortträngning och slutligen (3) bortträngningstryck som innebär att en omvandling av ett område får de som bott där att känna sig främmande för sitt område. Slater (2014) menar att denna analys inte är uteslutande för New York under 1980-talet, utan är giltig även på andra håll.

¹ Egentligen fyra orsaker, men de två första handlar om primär och sekundär bortträngning, där primär innebär att de som bodde i en bostad omedelbart före ombyggnationen räknas som bortträngda, och sekundär innefattar de boende som flyttat i ett tidigare skede av omvandlingsprocessen (Slater om Marcuse, 2014). I texten har jag slagit ihop de två orsakerna till en.

3. Metod

I följande avsnitt presenteras de metoder som använts för att ta fram det material studien är uppbyggd av. Beskrivningar av hur arbetet har gått tillväga presenteras, följt av en kritisk reflektion över de data som tagits fram. Uppsatsen använder sig av dokumentstudier och intervjuer, två kvalitativa forskningsmetoder.

3.1 Dokumentstudier

En stor del av empirin har hämtats från skriftliga källor för att ta reda på Växjös strategier och tillvägagångssätt samt för att kartlägga den aktuella bilden i området Araby. Statistik för Araby om arbetsförhållanden, ekonomisk situation och utbildningsnivåer har hämtats från SCB. Här har stor hjälp att hitta och tolka statistiken kommit från Växjö kommun. Kommunen har vidare bidragit med en del statistik över lägenhetsbeståndet i Araby. Statistiken från SCB är områdesbaserad för så kallade URB-områden, där Araby finns med eftersom Växjö tog del i en statlig satsning. Statistiken från SCB står under statligt förfogande, och kan enligt Denscombe (2016) antas vara trovärdig, opartisk och faktabaserad. Kommunala dokument som analyseras har hämtats från Växjö kommuns hemsida. Bland dessa finns planprogrammet för Araby med, som till viss del har utgjort grund för intervjufrågor. En analys av det slag som uppsatsen har sökt att göra har krävt mer än bara dokumentstudier, som riskerar att ge en platt och inte så ingående bild. Därför har det kompletterats med intervjuer.

3.2 Intervjuer

Intervjuer, menar Denscombe (2016), är fördelaktiga att använda vid småskaliga forskningsprojekt, som det här. Vidare ger intervjuer bra avkastning vid projekt som ämnar att utforska komplexa och subtila fenomen. Denscombe säger att projekt som ämnar undersökta åsikter, uppfattningar, erfarenheter och komplexa frågor med fördel kan använda sig av intervjuer. Vid intervjuer kan saker komma fram som annars skulle gått förbi om jag använde mig av andra ingångar.

Valet av intervjupersoner har gjorts beroende på deras befattning, ställning eller insikt för den problematik som uppsatsen tar upp. Två intervjuer har gjorts med anställda på Växjö kommun. Valet av dessa två personer var på grund av deras tidigare befattningar. Den ena är planarkitekt och har varit med i arbetet att ta fram det planprogram tas upp i uppsatsen. Vidare var han också med och skrev den första detaljplanen som producerades efter att

planprogrammet tagits fram. Den andra intervjupersonen på Växjö kommun är utvecklingschef och har under 2008-2016 varit projektledare för det urbana utvecklingsarbetet i Araby. Båda personerna är därmed väl insatta i Araby och områdets utmaningar. Personernas kunskap kan därför antas vara relevanta för forskningsfrågorna och är ett försök att få en överensstämmelse mellan forskningsfråga och urval. Metoden kallas för målinriktat urval (Bryman, 2011).

Vidare har två intervjuer med boende och aktiva i Araby genomförts. Valet av dessa två var också målinriktat urval, men tillvägagångssättet annorlunda. Personer med relevans för uppsatsen som jobbar inom kommunen var relativt enkla att få tag, de fanns namngivna i diverse dokument och på hemsidan. I Araby var det inte lika lätt. Den första intervjun fick jag genom kontakt med en person som tidigare arbetat i Araby. Vid frågan om han kände till någon eldsjäl, eller nattvandrare för området föreslog han den person som senare kom att intervjuas. För att få sista intervjun gjordes en liknande procedur, där jag tog kontakt med en gammal klasskamrat som bor i Araby, varpå hon kunde peka ut vad hon kallade för en förebild i området. Dessa personers kunskap och det faktum att de både är organiserade i föreningslivet samt aktivt deltar på olika sätt för att göra Araby tryggare gör att de besitter kunskap om generella åsikter och tankar som finns hos de boende.

Tabell 3.1. Intervjuförteckning

Kodning	Roll	Datum för intervju
Intervjuperson 1	Planarkitekt på Växjö kommun, arbetat med att fram Planprogram för Araby och tidigare med detaljplaner för Araby.	2018-04-16
Intervjuperson 2	Utvecklingschef på Växjö kommun. Projektledare för det urbana utvecklingsarbetet i Araby 2008-2016.	2018-05-07
Intervjuperson 3	Boende och aktiv i området. Aktiv del i Arabys föreningsliv, nattvandrare.	2018-04-17
Intervjuperson 4	Bott i Araby hela sitt liv, fram tills för ett år sedan. Aktiv i föreningslivet, kontaktperson för personer i utsatt ställning. Beskrivs av andra i området som en bra förebild för Araby.	2018-04-24

3.2.1 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna som gjorts har i vartenda fall följt en semistrukturerad karaktär, vilket Bryman (2011) menar ger frihet till respondenten att utforma svaren på sitt eget sätt. Intervjuerna följde en intervjuguide, där specifika teman och frågeställningar som jag under intervjun ville beröra fanns med. Under intervjuernas gång tillkom ytterligare kompletterande och undersökande frågor som i analysen kom att utgöra en viktig del. Vidare kunde tankar som kommit upp under de tidigare intervjuerna tas upp i senare intervjuer och tillåta den aktuella respondenten att ta ställning till. Jag försökte, i den utsträckning det var möjligt, hålla formuleringen av frågeställningarna relativt ospecifik, då en specifik frågeställning kan förhindra att alternativa idéer uppstår (ibid.). Vid vissa frågeställningar var det nödvändigt att vara mer specifik, då jag undersökte särskilda teman eller fenomen, som exempelvis förtätning. I en semistrukturerad intervju menar Bryman att intervjupersonerna får förutsättningar att utveckla sina resonemang, då semistrukturerade intervjuer ger en möjlighet för mig att ställa följdfrågor. Vidare betonar Bryman att det är av vikt att använda ett passande språk för den person som intervjuas (ibid.). Därför har jag utformat mina

intervjuer med de på kommunen lite annorlunda än de som jag hade med boende och aktiva på Araby, där förståelsen för vissa planeringsbegrepp kanske inte är lika djupgående. I stället försökte jag operationalisera vissa begrepp, som exempelvis samråd, genom att förklara objektivt och kortfattat vad de går ut på. Intervjuerna genomfördes mellan den 16e april och den 7e maj 2018 och varierade i längd: den kortaste tog runt 25 minuter och den längsta en dryg timme. Skillnaden beror mycket på att jag försökte arbeta med ett av de sätten Bryman föreslår vid kvalitativa intervjuer: tystnad. Att vara tyst visar att intervjupersonen ges möjlighet och tid att tänka och omformulera sitt svar (ibid.). I fallet där intervjun tog en timme hade personen lätt att prata, och kunde föra en monolog i flera minuter utan att jag sa en mening. Intervjuerna inleddes med att syftet för uppsatsen beskrevs i grova drag, något som i samtliga fall redan gjorts skriftligt i den initiala kontakten med intervjupersonerna.

I tre av fallen gjordes intervjuerna ansikte mot ansikte, varav två gick med på att spelas in. I de fallen användes mobiltelefon för att spela in samtalen. Vid intervjun med personen som inte gick med på att spelas in fördes anteckningar under samtalsgången, som direkt efter renskrevs. En sådan intervju menar Denscombe (2016) kommer alltid präglas av minne och tolkning. Dock med renskrivning direkt efter medges en viss permanent dokumentation som går att återvända till upprepade gånger under analysen (ibid.). Under intervjun sa respondenten vissa meningar som jag i stunden tyckte var av så stort intresse att jag skrev ner dem precis som de sas, och bad om tillstånd att citera dessa i uppsatsen. Den fjärde intervjun skedde över telefon, men kunde ändå spelas in. Alla intervjuer som spelats in har transkriberats innan analys.

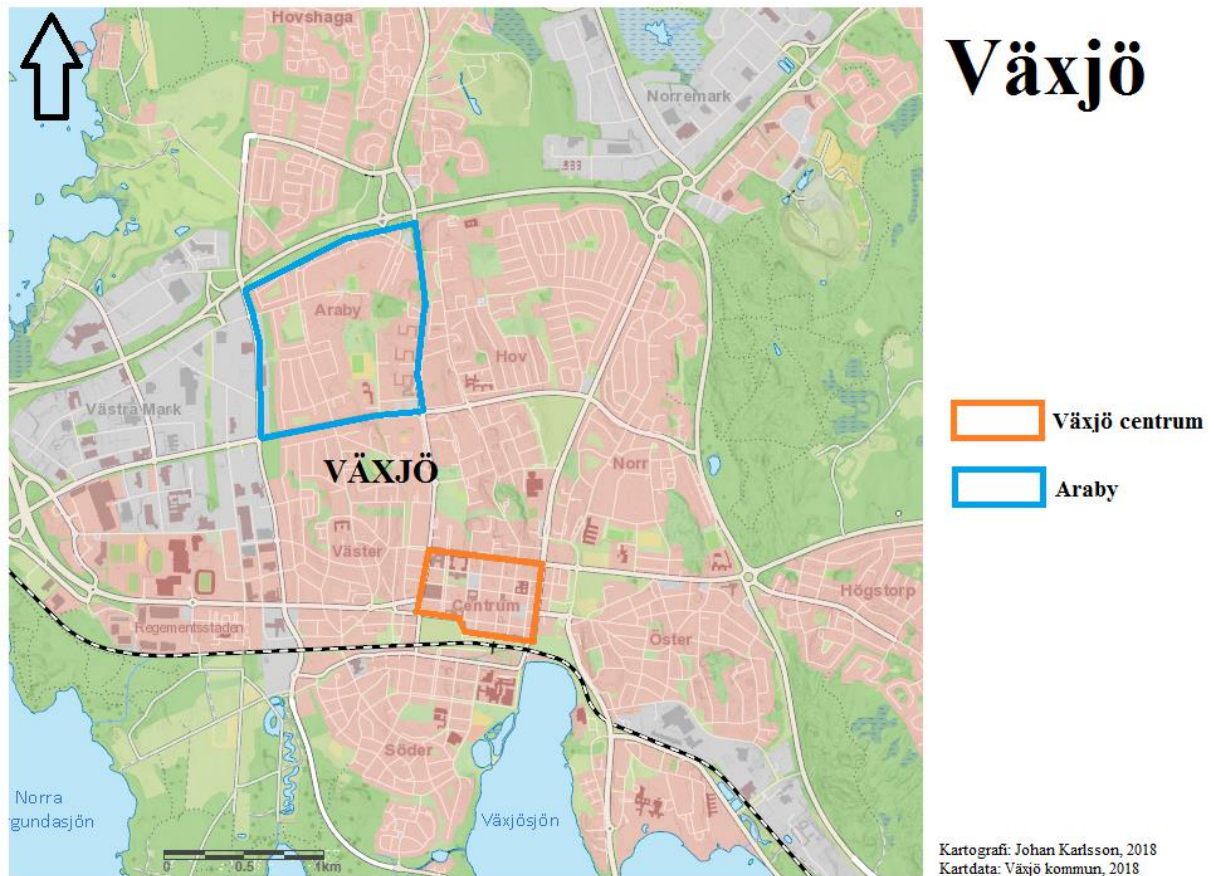
3.3 Kritik av metod

För de intervjuer jag gjort med boende och aktiva i Araby är det två personer som har intervjuats. Att den ena är mellan 25-30 år och den andre mellan 55-60 ger en lite mer täckande bild än om de både befunnit sig närmare i åldrarna. Dock är de båda män, och till viss del (men inte uteslutande) är deras engagemang för Araby knutet till idrott. En risk finns här för att ett manligt bias kommer fram i intervjuerna. Ett kvinnligt perspektiv hade kunnat ge en mer nyanserad bild och visat på antingen större eller mindre problematik. Det kvinnliga perspektivet eftersöktes länge, där en av de som skulle intervjuas var kvinna, men efter många samtal och meddelanden beslöt hon sig för att inte ställa upp på intervjun. Av

vad som framkommer i meddelanden beror det på tidsbrist och allmän stress. Intervjun som gjordes över telefon blev något förhastad, i och med att den från början var tänkt att äga rum ansikte mot ansikte. När det inte var möjligt föreslogs av respondenten ett tillfälle när hon hade rast under arbetstid, vilket var den tid hon kunde intervjuas. I och med det fanns en tidspress på respondenten som kan ha fått henne att möjligen svara så snabbt som möjligt. En semistrukturerad intervju var inte fullt möjlig i detta läge, då det inte fanns tid att ställa alla följdfrågor som jag ville ta upp. En intervju under enklare förhållanden hade varit att önska. Till sist kan det vara värt att påpeka att även om jag försökte presentera mitt syfte på ett så övergripande sätt som möjligt finns det en viss risk vid de intervjuer som gjorts med boende och aktiva i Araby. Personer som har erfarenheter av kommunens arbete kanske inte har fått sin röst hörd tidigare, och ser vid intervjun en möjlighet att påverka och därför kanske förstorar eller överdriver vissa upplevelser. Dock i den ena intervjun menade personen på att han blivit intervjuad tidigare för olika uppsatser rörande Araby, och därmed var någorlunda van.

4. Växjö och Araby

Figur 4.1 Centrala Växjö

Figur 4.1 visar hur området Araby ligger i förhållande till Växjö centrum. Källa: Växjö kommun (2018)

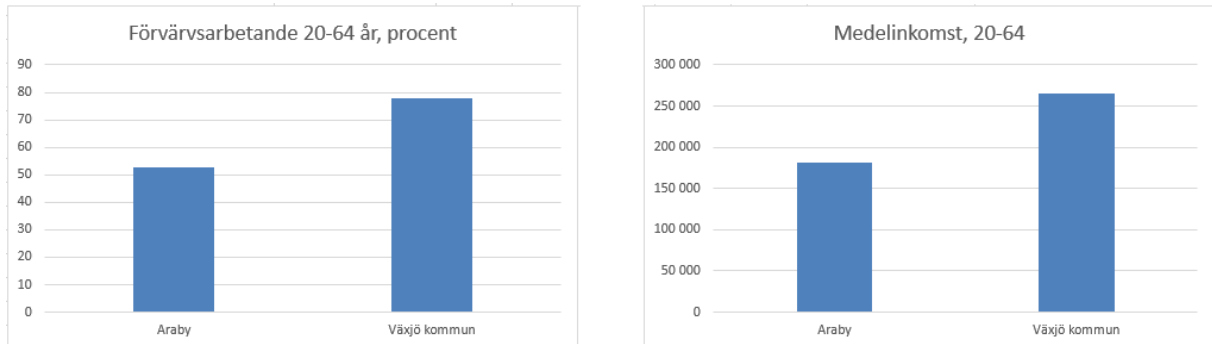
Stadsdelen Araby ligger i Växjö och består av stadsdelsområdena Dalbo, Nydala och Araby. I folkmun refereras dock till området som bara Araby. I västra Araby ligger ett villaområde som står ut från mängden, då det i övrigt bara är lägenheter som uppfördes under miljonprogrammet i området. Villaområdet kan inte sägas vara en del av den problembild som finns i Araby (Granér et al, 2014). När området uppfördes gick det snabbt – nästan ett hus i månaden stod färdigt, vilket till slut resulterade i 2400 nya lägenheter (Idlinge, 1997). Området befann sig i stadens periferi, där det tidigare fanns åkermark och torp, utifrån vilka stadsdelen och en del av dess gator fått sina namn från. Idag har Växjö expanderat så pass mycket att området är högst centralt, det tar ungefär tio minuter att promenera in till centrum. Araby har även nära anslutning till nyare centrala områden som uppstått, till exempel idrottskomplexet Arenastaden och den stora handelsplatsen Samarkand, vilket gör att området rent lägesmässigt är attraktivt för många, ett faktum som även påtalas i

intervjuer med kommunanställda. Idag finns det totalt 2933 lägenheter i Araby varav 2715 är hyresrätter. Av dessa 2715 är 1351 ägda av ett allmännyttigt bostadsföretag (Mailkontakt med kommunen). Sedan 2015 har stora delar av kommunens lägenhetsbestånd i Araby börjat renoveras, där ca 210 lägenheter är renoverade idag. Även den yttre miljön runt husen rustas upp. Dessa lägenheter är byggda på tidigt 1970-tal och har inte fått någon genomgripande renovering förens nu (fastighetssverige.se 2018-05-23).

Idlinge (1997) berättar att Araby tidigt blev ett problematiskt område genom den allmänna samhällsdebatt som kom att kritisera miljonprogramsområdena för dess storskalighet, byggnadsteknik och estetik. Strax efter att området stod klart var intrycket att Araby var till för de som var på väg någon annanstans, de som bodde där hade inte för avsikt att bo kvar under en längre period. Målet med boendet var att äga ett eget hem, snarare än att hyra en lägenhet i dessa storskaliga områden. Resultatet blev att många lägenheter förblev tomma i början, och att de senare kom att fyllas av mer utsatta grupper i samhället. Exempelvis kom 1970-talets Araby att förknippas med ungdomsgång som tog över offentliga platser där de rökte hasch och sniffade thinner, så till den grad att en plats i Araby blev döpt till Sniffarbacken. Araby blev med andra ord tidigt ett negativt förknippat område, där Idlinge beskriver det som att "man kan säga att Araby som geografiskt avgränsad plats kom att ingå i en samlad förklaring kring vad som var fel i samhället" (ibid: 15). Idlinge presenterar fem bilder av Araby, som tillsammans kan säga utgör den syn som finns hos de styrande i staden om vad som är problemen i området. Den förste bilden handlar om den kriminalitet och oordning som finns. Den andra visar Araby med den resurssvaga sammansättning av människor som finns i området och de sociala problem som hör därtill. Den tredje bilden visar ungdomsgången, som utgör en stor riskgrupp bland annat för att de anses vara lättpåverkade. Att Arabyborna inte är engagerade utgör den fjärde bilden, där folket inte anses vilja delta i politiska frågor eller frågor som rör föreningslivet. Den sista bilden handlar om Arabys fysiska utformning och dess negativa påverkan på de boende, där de hårda inslagen som asfalt och betong behöver ersättas med mjukare intryck. I intervjuer med folk på kommunen framkommer det att bilderna i mångt och mycket är oförändrade, trots att det var många år sedan som Idlinge först lade fram dem. I intervjuer med de boende och aktiva i Araby har de båda, oberoende av varandra, en liknande inställning av vad som är det största problemet: det finns en liten grupp som förstör för alla andra. Det framgår att denna

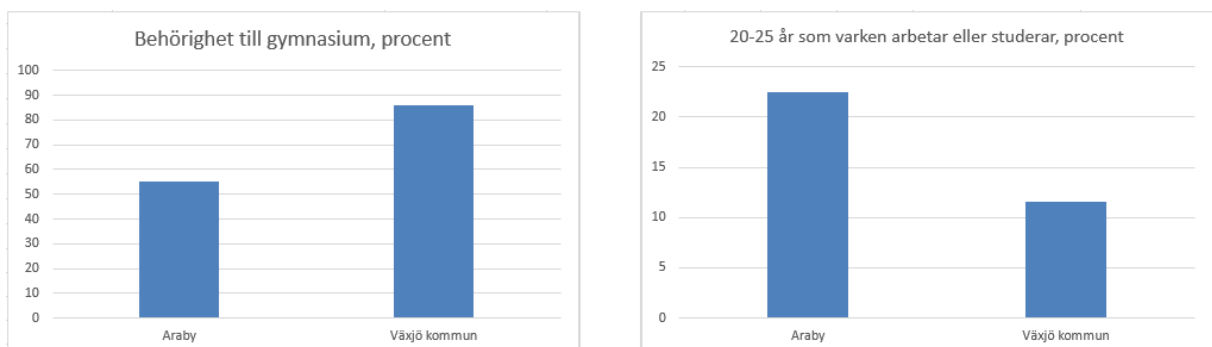
lilla grupp, varav de flesta ungdomar, är de som begår brott och att deras beteende sköljer över på resten av invånarna i Araby. Intervjuperson 3 menar att det inte är lätt att veta var gränserna för Araby går, och att Araby därmed får skulden för brott som begås i närliggande områden.

4.1 Araby i statistik

Tabell 4.1 och 4.2 visar förvärvsarbete 20-64 år och medianinkomst per individ, 20-64 år. Araby i jämförelse med Växjö. Källa: SCB (2018)

Andelen 20-64 år som förvärvsarbetar i Araby är i jämförelse med övriga Växjö är synnerligen liten. Det skiljer dryga 25 procentenheter mellan de två. Medelvärdet för individens disponibla inkomst för 20-64 år skiljer sig också markant. På individnivå tjänar genomsnittspersonen i Växjö drygt 30 procent mer än genomsnittspersonen i Araby.

Tabell 4.3 och 4.4 visar behörighet till gymnasium i procent samt 20-25-åringar som varken arbetar eller studerar, i procent. Araby i jämförelse med Växjö. Källa: SCB (2018)

Skillnaden i utbildningsnivå är också markant, där det skiljer dryga 30 procentenheter mellan Araby och övriga Växjö i behörighet till gymnasium. Dock har det delvis sin förklaring i att

Araby har ett relativt stort antal människor² som inte vistats i Sverige under en lång period, och ju kortare vistelsetid, desto svårare att få behörighet till gymnasium. Skillnaden för personer som varken arbetar eller studerar i åldrarna 20-25 är inte lika markant, men fortfarande påfallande. Av statistiken framgår att Växjö är en segregerad stad, med stora skillnader. Värt att anmärka är att statistiken som SCB har tagit fram gäller för hela Araby, där villaområdet ingår. Att få fram statistik för bara det så kallade miljonprogramsområdet är inte möjligt, men hade med största sannolikhet visat på ännu större skillnader.

För trygghetsmätningar som gjorts visar området Araby markanta skillnader av upplevd otrygghet i jämförelse med övriga Växjö, där boende i Araby upplever att de är mer otrygga (Granér et al, 2014). Samma författare påpekar att i dessa mätningar ställs inte frågan varför det är så, utan de data som presenteras gör så utan förklaring. Det antas att bortfallet i just Araby är stort, då inte alla personer har goda kunskaper i det svenska språket samt att personer med lågt förtroende för myndigheter är mindre benägna att besvara en sådan trygghetsenkät (ibid.). Med utgångspunkt i den problematiken har en ingående kvalitativ studie gjorts, där 79 intervjuer har utförts med boende och aktiva i området. Resultatet avviker dels från den bilden som presenterats tidigare, där respondenterna inte förefaller uppleva den otrygghet som tidigare presenterats. Den otrygghet som upplevs består av bland annat tre variabler: fysiska, mellanmännsliga och uppfattningar som det omgivande samhället bär på (ibid.). De fysiska variablerna består dels av dålig belysning, nedskräpning och busåkning med mopeder. Författarna påpekar att, förutom dålig belysning, kan det diskuteras huruvida busåkning och nedskräpning är irritationsmoment snarare än otrygghet. För den mellanmännsliga variabeln ses till relationer invånarna emellan, men också relationer till myndigheterna. Kulturkrockar kan även de generera irritation som tas för otrygghet. Den upplevda otryggheten mellan myndigheter och boende i Araby går ut på att många boende har bristande insyn i vad myndigheternas uppgifter och arbetssätt samt att deras bristande förmåga att kunna delge information till boende på ett begripligt sätt. Den sista variabeln går ut på exempelvis hur medias rapportering av området ser ut, där boende

² 2013 var utrikes flyttnetto i Araby 4,30 procent, medan samma för Växjö var 0,97 procent (Scb.se 2018-05-22). Innebörden är att det flyttar in mer människor i Araby från utlandet än vad det flyttar ut. I övriga Växjö är utrikes flyttnetto negativt (-0,97 procent).

upplever att det mest är negativa nyheter som sprids. En aspekt som i sig kan göra att människor kan försöka leva upp till den (ibid.).

4.2 Växjö

För Växjö finns ett antal dokument och strategier kopplade till planering för att förbättra de sociala levnadsförhållandena. Det första är översiktsplanen, som ska utgöra grunden för hur den långsiktiga utvecklingen i den fysiska miljön ska se ut.

4.2.1 Översiktsplan

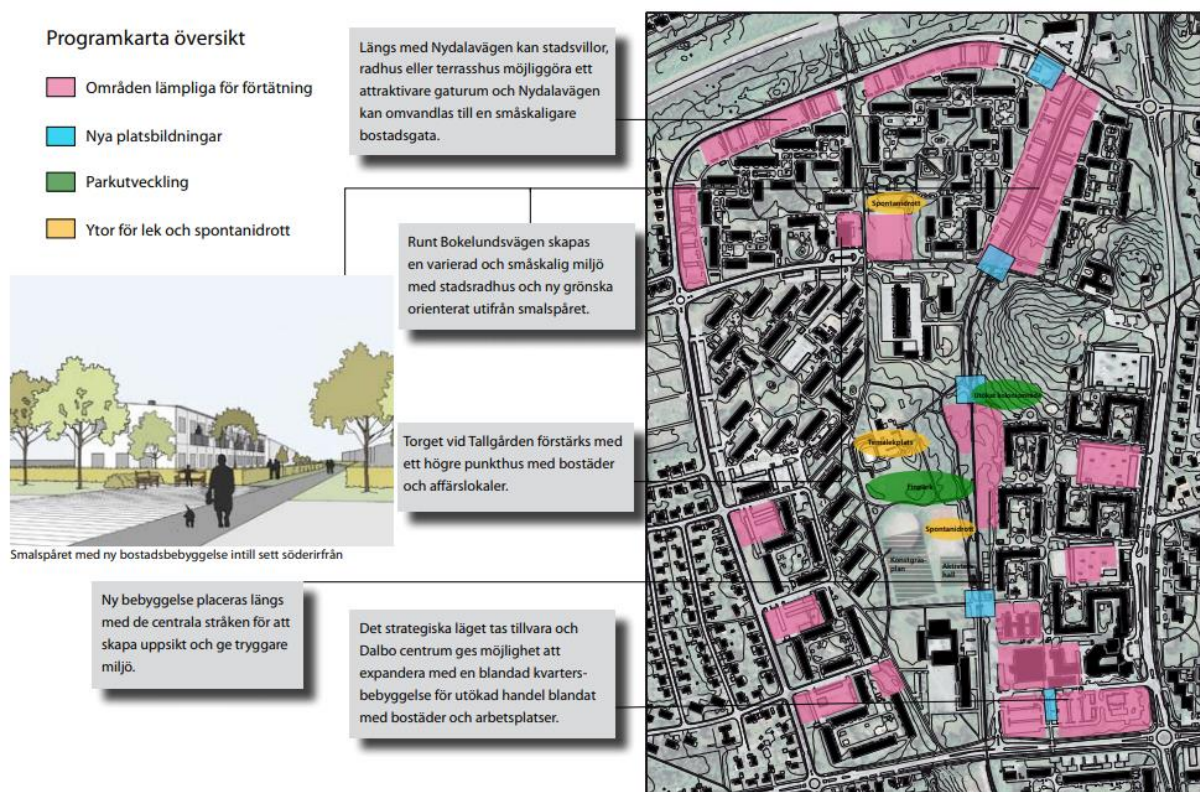
I Växjö kommuns översiktsplan, del Växjö stad, (2012) påpekas det att bostadsbyggande ska – bland annat – ske längs med befintlig bebyggelse. Utvecklingen av byggandet ska ske med hänsyn till att en tät och blandad stad ska ta form. En blandad stad syftas här till en blandning av bostäder och funktioner. Faktumet att Växjö ska vara en blandstad är ofta förekommande i planen: "Vi vill att Växjö ska bli en attraktiv och hållbar stad med rikt stadsliv – även när staden växer. Därför föreslår vi att vi till stor del ska bygga inom dagens stadsbygd och i sammanhängande stråk --- I nya och gamla stadsdelscentrum --- vill vi att det ska finnas en blandning av bostäder, handel, service och kontor. I de områdena passar det även med lite tätare bebyggelse" (ibid: 4). Lika framträdande är förtätningsaspekten, som är återkommande gång efter annan. Den täta bebyggelsen gör att staden upplevs tryggare då det "finns färre övergivna platser i bebyggelsen" (ibid: 39). Faktum är att förtätning och blandning lyfts fram som två avgörande faktorer för social hållbarhet: "En förtätad och mer blandad stad skapar förutsättningar för en socialt hållbar utveckling i Växjö" (ibid: 38). Vidare menas att målet med den blandade staden är beroende av att Växjö förtätar, då nybyggandet ska ske på ett sådant sätt att det kompletterar befintlig bebyggelse och det uppstår en blandning. En sådan utveckling pekas ut ska kunna minska risken för segregation.

Vad menas då med social hållbarhet i denna kontext? I översiktsplanen finns ett kapitel som behandlar just detta. Här presenteras riktlinjer för sociala perspektiv i fysisk planering. De perspektiv som är av intresse för fallet Araby är kortfattat: ta upp sociala frågor tidigt i planprocessen, samt att olika grupper i samhället ska få möjlighet att göra sin röst hörd, också det tidigt i planprocessen. För detaljplanering ska utformningen av det offentliga rummet beaktas, med syfte att skapa trygga miljöer. Blandade upplåtelseformer tillsammans med blandade funktioner ska finnas med i såväl befintliga som nya bostadsområden.

Slutligen ska behovet av mötesplatser beaktas i detaljplaneringen, då dessa kan skapa mänsklig kontakt.

4.2.2 Araby planprogram

För Araby finns ett specifikt planprogram, som åsyftar att utgöra en grund för all fysisk förändring som sker i området. Programmet har, enligt intervjuperson 2, sin bakgrund i ett statligt utvecklingsarbete som Växjö under 2007 sökte att ta del av. För att få ta del av satsningen krävdes en strategisk stadsdelsplan över det område som behövde utvecklas. Satsningen från staten innebar inga ekonomiska bidrag, utan handlade i stället om att samarbeta med andra kommuner, förvaltningar och myndigheter. Växjö fick ta del i satsningen, och som följd utvecklade de sin strategiska stadsdelsplan över Araby till ett planprogram, där utgångspunkten handlade om att driva det fysiska arbetet framåt (intervjuperson 2). Planprogrammet är fortfarande aktivt idag, trots att det har nio år på nacken.

Figur 4.2 visar Växjö's framtida tankar för Araby. I princip varje parkeringsplats ses som lämplig för förtätning.

I dokumentets (2009) inledning fastslås att det finns en hel del problem i Araby och att dessa i viss utsträckning kan kopplas samman med stadsdelens utformning. Genom

miljonprogramsstrukturen med funktionsuppdelning saknar stadsdelen det liv som mer blandade stadsmiljöer skapar. Syftet med att ta fram planprogrammet är att ”peka på utvecklingsmöjligheter och utgöra ett underlag för detta arbete” (ibid: 3). Det ska också utgöra en ett underlag för övriga strategier, kommande planering och nya detaljplaner för området. I arbetet med att ta fram planprogrammet har ansvariga i ett tidigt skede träffat boende och olika föreningar i stadsdelen. Möten har hållits, där fokus varit att få in förslag om vad som behövs i området. Information om mötena har dels getts ut genom annonser i den för området lokala tidningen, men också via affischer uppsatta på välbesökta platser i området.

Programmet är uppdelat i tre olika teman: (1) vidareutveckla stadsdelens kvaliteter, (2) utnyttja Arabys centrala läge och (3) tillföra nya boendeformer. Det första förslaget syftar till att förstärka det centrum som finns för stadsdelen – Dalbo centrum. Centrumet är den del som är mest besökt i Araby och är populärt dagtid, men upplevs som en av de mest otryggaste platserna på kvällstid. Det identifieras att centrumet har en stor potential, genom sina kommunikationer och goda centrala läge i staden. Då centrumdelen har stora parkeringsytor finns en förhoppning om att förtäta där, med blandad bebyggelse av bostäder, kontor och butiker. Centrumets befintliga byggnader föreslås byggas på med bostäder för att öka tryggheten. Genom att utveckla centrumet och göra det mer attraktivt förväntas det kunna ge hela Araby en ny front ”små internationella butiker, en saluhall och bättre möjligheter för torghandel skulle kunna profilera centrumet” (ibid: 10).

Det andra temat i programmet – utnyttja Arabys centrala läge – tar avstamp i att bryta den slutna struktur som isolerar området från resten av staden. Mer gator in och ut ur området föreslås, samtidigt som ny bebyggelse på parkeringsplatser kan ge området en mer välkomnande front som länkar samman staden. Trafiksepareringsidén är sprungen ur miljonprogram och det är denna som ger området dess slutna karaktär. Två förslag presenteras, där det ena skulle innebära en ny trafikstruktur för hela området. I dagsläget är det många återvändsgränder in mot området och förslaget går ut på att länka samman dessa, så att trafik förs in, med hänsyn till gång- och cykeltrafikanter. Det finns vägar genom området, men bara för gående och cyklister. Kvällstid är dessa vägar några av de platser som upplevs som mest otrygga i staden. Att öppna upp för trafik inne i området skulle möjliggöra att kollektivtrafik körde igenom, vilket skulle visa upp de gröna delarna av Araby. Längs

med leden föreslås nya bostäder som hjälper till med ökad uppsikt, samt verksamheter och butiker. Det andra förslaget skulle bibehålla dagens bild, och istället utveckla cykel- och gånglederna, med bättre belysning och framkomlighet. Oavsett om något av förslagen går igenom, identifieras att leden genom Araby, smalspåret, måste uppgraderas. Längs med spåret föreslås nya offentliga platser skapas, små stenlagda torgytor – ”ska man mötas av öppna och ljusa platsbildningar som skapar trygghet” (ibid: 16).

I det sista temat pekas återigen Arabys centrala läge ut som en attraktiv egenskap, och möjligheten för nybyggnation bör tas i beaktande. Behovet av blandade boendeformer ses som centralt, där bland annat radhus ges som exempel. Ett av målen är att göra det möjligt för boende inom området att stanna där, men att ändå uppgradera sitt boende, vilket inte är möjligt i dagsläget. Det konstateras att det befintliga bostadsbeståndet behöver förnyas, då mycket är i dåligt skick. Att renovera området ses som nödvändigt, och i samband med det bör det ses över om det är möjligt att bygga vidare på befintliga bostäder för att öka variationen. Målet med nybyggnationen överlag är att öka blandningen av boendeformer, skapa uppsikt, öka tryggheten, skapa vackra och attraktiva entréer till området och ge en ökad variation. För alla förslagen som programmet tar upp är syftet ”att förbättra levnadsvillkoren och levnadsstandarden för de boende i stadsdelen samt att stärka området attraktivitet” (ibid: 18).

4.2.3 Detaljplaner för Araby

Hur manifesteras översiktsplanens och planprogrammets tankar och strategier i aktiva detaljplaner? I intervjun med planarkitekt på kommunen framgick det att trots att programmet är nio år gammalt så är det fortfarande aktivt. Får de in ett ärende för Araby, så utgår de från programmet. På Växjö kommuns hemsida går det att hitta tre detaljplaner för Araby, alla under kategorin ”klara för byggnation”: Alabastern 2, Alabastern 3 m.fl. och Skatan 12. Och mycket riktigt har alla mer eller mindre hänvisningar till programmet. Detaljplan Skatan 12 rör Dalbo centrum, där programmet pekar ut en aktiv centrumförnyelse, vilket också är syftet med detaljplanen. Området ska förnyas och fler bostäder samt lokaler för kommersiell verksamhet tillåts byggas. Vidare ska gång- och cykelvägarna utvecklas. De bostäderna som ska byggas tillåts en våningshöjd på upp till 16 våningar (DP: 2016). För Alabastern 3 är det ett centralt område i Araby som avses. Syftet är att möjliggöra ökad exploatering för att skapa fler bostäder. Det står också att det ges

möjlighet till att skapa lokaler och ytor för centrumändamål. Den östra delen av planprogrammet utgörs en grusad fotbollsplan, på vilken förtätning föreslås. Inkomna synpunkter från boende och olika nämnder om att inte bygga på fotbollsplanen har noterats, men inte tillgodosetts, då det framkommer att kommunstyrelsen gjort bedömningen att bostadsbebyggelse är av högsta prioritet i det aktuella området (DP: 2017a). Slutligen, detaljplan Alabastern 2, avser ett litet område i norra Araby. Planen syftar till att möjliggöra förtätning på en parkeringsplats med högra våningsantal än vad som tidigare tillåtit (DP: 2017b) Det som framkommer i planerna är att bostadsbyggande är genomgående viktigast.

Till en början ägde två kommunala fastighetsbolag hela lägenhetsbeståndet i Araby (Idlinge, 1997). 2013 slogs dessa två ihop till ett – Växjöbostäder (sverigesradio.se 2018-05-23a).

Under årens gång har större och mindre försäljningar av lägenheterna gjorts: 2010 såldes 600 lägenheter till ett privat fastighetsbolag (fastighetsvärlden.se 2018-05-23) och 2016 såldes ytterligare 600 lägenheter till ett annat privat fastighetsbolag (sverigesradio.se 2018-05-23b). För den senare försäljningen var argumentationen att det var bra för Växjö utveckling och det skulle tillåta att en del av vinsten kunde återinvesteras i Araby genom att rusta upp en del av det kommunalägda bostadsbeståndet (svt.se 2018-05-23). Som argument fördes också fram att det gav Arabyborna en valmöjlighet mellan olika hyresvärdar. Enligt en rapport (2017) på kommunens hemsida är fastighetsbolaget som köpte lägenheterna – Victoria Park – dessutom ett företag som verkligen värnar om social hållbarhet. Sättet som de gör detta är genom att anställa boende från området som exempelvis fastighetsskötare. Med andra ord kan det inte ses som ett avsteg i arbetet med social hållbarhet att sälja av kommunalägda hyresbostäder till ett privat fastighetsbolag. I stället kan det ses som en del av den strategi kommunen har för social hållbarhet.

5. Analys

Intervjuperson 1, som är planarkitekt, menar att även om han eftersträvar de värden och mål som står i översiktsplanen och planprogrammet så är det sällan enkelt att implementera dem i verkligheten. Även om dessa åtgärder eftersträvas så överensstämmer sällan skrivna ord med byggd miljö. Han säger att det finns en grundtanke om blandade områden och blandade stadsdelar men att den ofta försvinner eftersom det är många som är inblandade i processen:

”Alltså det är ju väldigt så, vi kan ju säga att man får bygga detta och detta, man får ha en affär i bottenvåningen, men sen ska det, det är ju den som bygger sen i slutändan då som avgör lite om de vill göra det eller inte, så vi har ju, det är ganska svårt kan jag ju känna att få igenom de tankarna hos byggherrar osv, alltså vi kanske skriver här får man bygga trevåningshus, bostäder ---- eller man kan säga det tillåts trevångsinbostadshus och även serviceverksamhet eller centrumfunktioner, men tyvärr är det ofta att den här centrumfunktionen kanske inte blir byggd utan då bygger de bara bostäder”
(Intervjuperson 1, 2018-04-16).

I citatet går att utläsa problematiken som Harvey (2011) identifierat. Harvey diskuterar hur entreprenörstaden innehåller en typ av allians som styr stadens utveckling. Alliansen består ofta av offentlig-privat samverkan som ser olika ut från plats till plats. I vissa fall kan samverkan helt enkelt bestå av ingående partnerskap som också går att se på andra håll i Växjö kommun³. Men, som i detta fall, kan det bestå av att fastighetsbolag och fastighetsägare sätter upp gränserna för vad planeraren/kommunen kan göra. Campbell (2012) är inne på samma spår, där han menar att planeraren får en reaktiv, anpassande roll. I den urbana utvecklingen har planeraren begränsad makt, och får istället medla för de intressen som har resurserna att förändra landskapet.

³ Växjö kommun leder nätverket ”Expansiva Växjö” bestående av privata intressen. Målet är att utveckla Växjö, och gruppen har flera olika grupper som exempelvis VD-gruppen, som ska underlätta för detta. Nätverket har bland annat frukostseminarier för att träffas. Vid ett av dessa seminarier diskuterades vilka städer Växjö bör jämföra sig med, som alternativ kom Santa Barbara fram. Som avslutning på samma möte fick alla hjälpa till med ta fram rubriker till löpsedlar om Växjö tio år fram i tiden. Här kom förslag som ”Världens grönaste Växjö utvecklar Central Park, New York” och ”Apple flyttar till Växjö – valet var enkelt säger Apples styrelseordförande” (<https://vaxjo.se/sidor/jobb-och-foretag/driva--utveckla/natverk--organisationer/natverket-expansiva-vaxjo/rapporter/frukostmote-med-temat-varldens-basta-vaxjo.html>).

I översiktsplanen framgår att det finns olika vägar att nå social hållbarhet i Araby, men att förtätning och blandad bebyggelse är de två aspekter som läggs överlägset mest vikt vid. Huruvida dessa faktiskt ska leda till social hållbarhet blir aldrig tydligt i dokumentet. I ett stycke står det att förtätning kommer skapa trygghet därför att det leder till färre övergivna platser, men kopplingen mellan otrygghet och övergivna platser förklaras inte utan står i stället som ett förgivettagande. Som Boverket (2016) påpekar ger inte förtätning automatiskt goda resultat, utan måste kontextualiseras utefter den plats som ska förtätas. Av forskningen inom förtätning framkommer det att förtätning är ett ovisst begrepp som ger ovissa resultat. Översiktsplanen visar med tydlighet just denna ovisshet, där förtätning och blandning har liten förankring i vad det faktiskt kan leda till. Vidare diskuteras förtätning utefter hela stadens mått, vilket ger en bild av att alla stadsdelar skulle kunna förtätas på liknande sätt.

För planprogrammet gäller i stort sett samma tillvägagångssätt: förtätning och blandad bebyggelse. Men här läggs även vikt vid att profilera Araby genom sitt centrala läge. I en rapport som Boverket (2010) tagit fram analyseras Växjös arbete med hållbarhet i Araby. Då fanns det två kommunala fastighetsbolag i området – Växjöhem och Hyresbostäder. I rapporten har respektive VD för bolagen intervjuats om vad de gör i området och vad de planerar att göra. I dessa intervjuer framgår att båda bolagen, oberoende av varandra, är tveksamt inställda till förtätning, på grund av en anledning: överbefolkning. Det påpekas att förtätning mest troligt vore att överbefolka området, och att sådan nyproduktion gör sig bättre i andra delar av staden, "där läget i sig är en attraktion" (ibid: 142). I planprogrammet är läget det som talar för Araby, och i intervjuer med anställda på kommunen läggs stor vikt vid att det är just läget som är Arabys starka sida. Det är intressant aspekt, att kommunalägda fastighetsbolag för åtta år sedan ansåg att förtätning inte är rätt väg att gå i Araby och att läget inte ansågs vara en attraktion. Vad har förändrats?

Harvey (2011) menar att den ständigt närvarande konkurrensen mellan städer gör att det lokala styret hela tiden måste söka nya sätt att utkonkurrera sina "motståndare". Ofta är dessa tillvägagångssätt tillfälliga lösningar, då ens konkurrent kommer ikapp det möjliga försprång som tidigare fanns. Konkurrensfördelar måste med andra ord alltid eftersökas och utvecklas. I det ljuset är det möjligt att se Växjös fokus på förtätning och blandning som en diskurs om hållbarhet, inom vilken hållbarhet i allmänhet och social hållbarhet i synnerhet är

delar för att skapa en attraktiv stad. Det är inte en revolutionerande tanke, eller ett revolutionerande förhållningssätt inom planering: många kommuner och städer utformar idag sina planer efter en hållbarhetssyn. Med andra ord är det inte en stark konkurrens fördel. Är det möjligt att Växjö, i brist på konkurrens fördelar, identifierat just Araby för en sådan?

Mycket talar för att så är fallet. Det påtalas genomgående i programmet att området Araby och platsen Dalbo centrum har stor potential, dels genom sitt goda centrala läge. Även i intervjuer är detta något som det läggs stor vikt vid. Utvecklandet av centrumet förväntas kunna ge hela Araby en ny front, med bland annat internationella butiker för att profilera centrumet. Harvey talar om att innovationer måste ske på alla nivåer, då även i livsstil. Kanske ser Växjö möjligheten att profilera området för att göra hela staden mer attraktiv, mer kulturellt intressant, mer internationell. Intervjuperson 1 sätter Araby i jämförelse med platser som Möllan i Malmö: "precis som många andra ställen där man från att ha varit områden som är nedgångna och inte alls populära till att nu blivit jättepopulärt, värsta hipsterkvarter" (Intervjuperson 1, 2018-04-16). I det entreprenörmässiga styret som Harvey (2011) kartlagt läggs stor vikt vid just marknadsföring av platsen för att kunna skapa en image. Om analysen läggs på stadsdelsnivå antas Arabys image-förstärkning även kunna locka turister, i betydelsen av boende i övriga Växjö. Programmet påtalar vikten av att bjuda in till området, skapa vackra entréer och fina passager.

Samtidigt talar mycket för att så inte är fallet. Till viss del, men inte till den nivån att det är en rakt igenom medveten strategi. Visst är en stor del utformat till att öka Arabys attraktivitet och därmed Växjös konkurrenskraft, men inte medvetet på bekostnad av de som bor i området. Intervjuperson 1 och 2 menar båda på att de strategier som valts är de som finns till hands. Förtätning och blandning var och är medvetna val och hoppet är att de ska vara en del i att stärka den sociala hållbarheten i området. Strategierna och tillvägagångssätten är liknande de i andra delar av Sverige och hämtade från statliga institutioner. Som vi sett är Boverket (2016) i spetsen av de som menar att förtätning är ett effektivt verktyg för social hållbarhet. Men risken med dessa attraktivitetsskapande strategier, menar Harvey (2011), är att de sker på bekostnad av sociala åtaganden och välfärdsinsatser. Ofta, som i fallet Växjö, relativt omedvetet och oönskat:

”För det är den allt överskuggande konkurrensen mellan städer inom ramen för ojämn geografisk utveckling som tycks inskränka valmöjligheterna så till den grad att de ’dåliga’ projekt undantränger ’bra’ dito och att klassallianser med vällovliga intentioner ser sig tvungna att vara ’realistiska’ och ’pragmatiska’ ända dithän att de spelar den kapitalistiska ackumulationen i händerna i stället för att söka tillgodose lokala behov och förbättra den sociala välfärden” (ibid: 129-130).

5.1 På vilka sätt är Växjö's strategier anpassade efter utmaningarna i Araby?

”Man vill få in mer svenskar i ghettot!” (Intervjuperson 3, 2018-04-17). Så säger en av de boende i Araby över vad han tror att meningen med det som byggs i området är. Hans uppfattning är med andra ord att kommunen försöker lösa Arabys problem genom att blanda befolkningen. Det finns en sådan tanke i översiktsplanen och planprogrammet, även om det inte uttrycks så explicit som personen ovan gjorde. Lees (2014) betonar att en påtvingad blandning av människor är dömt att misslyckas. Ambitionen bör i stället vara att hålla möjligheten till blandning öppen. En framtvungad blandning av ett område innebär ett försök att behandla dess symptom, snarare än orsakerna till dessa symptom. Lees menar att en omvandling av ett område genom så kallad blandning ofta leder till ”social rensning” (ibid: 96).

5.1.1 Trygghet

I strategierna och från intervjuer framkommer att otryggheten är en aspekt som utvecklingen i Araby ska råda bot på. Som tidigare påpekats ska exempelvis förtätning leda till ökad trygghet. Intervjuperson 1 belyser den trygghetsskapande utformningen:

”sen så är det lite också ur trygghetssynpunkt för det fanns ju lite trygghetsenkäter och då var det ju lite att man skapa ögon mot de stråken som kanske upplevdes lite ödsliga och osäkra och kan man då få till exempelvis nya bostadshus längs med smalspåret ---- så [förtätning] var väl dels trygghetsaspekter och dels att få mer varierad upplåtelseformer”
(Intervjuperson 1, 2018-04-16)

Just denna del av planeringen kan då sägas vara högst utformad efter en av de utmaningar som finns i Araby. Men de trygghetsenkäter intervjupersonen refererar till är samma som

Granér et al (2014) påpekat har brister i sina resultat. Utformningen för en hel stadsdel är då till viss del grundat i en aspekt som kan antas vara åtminstone ifrågasättbar. Granér et al visar resultat som talar för att tryggheten i Araby är förhållandevis stark, och att de aspekter som rent fysiskt kan förstärka den upplevda tryggheten är bättre belysning och skötsel av området. I stället för att satsa på dessa relativt löslösa aspekter ska det satsas på att förtäta området för att skapa uppsikt. Intressant att anmärka på är att Dalbo centrum i planprogrammet pekas ut som en av de mest otrygga platserna i Araby. Dock finns det i Dalbo de flesta av de faktorer som samma program menar skapar trygghet: blandade centrumfunktioner, varierat utbud av butiker, gym, restaurang, bostäder, en skola i närheten. Alltså ett blandat utbud, dessutom på väldigt koncentrerad yta. Vidare är området det som besöks mest av alla platser i Araby och det lockar andra Växjöbor, något som inte andra platser i Araby gör. Alla dessa faktorer kan i programmet och översiktsplanen på ett eller annat sätt kopplas an till trygghetsskapande. Centrumet ska nu byggas om, med nya bostäder på de redan existerande byggnaderna och förtätning på centrumets relativt stora parkeringsyta, enligt detaljplan för skatan 12 (DP, 2016). I planprogrammet framkommer att det är på kvällen och natten som folk undviker centrumet, otryggheten har alltså en tidsrumslig aspekt och varierar över dygnet. Med den informationen kan ett antagande göras om att otryggheten i centrumet inte bör ses som en effekt av den byggda miljön utan skapas genom andra faktorer.

5.1.2 Att kunna påverka

En av de aktiva i Araby som har intervjuats berättar att han under några år fick möjligheten att driva "Araby Sportcafé", som var "ett café där vi idrottade mycket istället för att gå ut och knarka" (intervju 2018-04-24). Tillsammans med några vänner fick de låna en idrottslokal där de sålde lite fika och ordnade idrottsevenemang. Intervjupersonen berättar att han tidigare i livet varit den som skapade problemen, men att han fick hjälp av engagerade att bryta den banan och att han istället fick tillit att tillsammans med några kompisar driva caféet. Konceptet blev populärt och de fick vid unga åldrar ansvara för andra ungdomar samt lokalerna de var i. Under den här tiden planerades det för en allaktivitetsarena i området och ansvariga för detta tog kontakt med caféet för att fråga dem vad de ville se i den nya arenan:

”Så frågade de oss faktiskt och vi sa förslag men inget av det kom med, det kanske bara var ett sätt att liksom ’ja men vi har frågat runt nu’ ändå gjorde de allt som de ville själva. Det fanns ingenting av det vi sa som fanns med där --- Jag kommer ihåg när vi hade sportcafé och det kom någon med ritning och frågade vad vi ville skulle finnas med och de skrev ner allting och så, vi var skitstolta, vi bara ja, vi har gjort så att de ska bygga nåt. När man ser det nu, du vet det är inget som man tänkt eller sagt liksom. Tyvärr” (Intervjuperson 4, 2018-04-24).

Intervjuperson 3 uttrycker liknande upplevelser, där en förening han är med i blev kontaktad om vad de ville ha med i arenan. Föreningen föreslog många olika grejer, där intervjupersonen, i likhet med ovanstående citat, fick uppfattningen av att flera av dessa skulle bli av, men att det till slut inte fanns med i den arenan som byggdes. Intervjupersonen sammanfattar upplevelsen som ”de bygger inte det som de lovade” (Intervjuperson 3, 2018-04-17).

I intrycken som de intervjuade har fått kan vi skönja den utveckling som Harvey (2011) har identifierat, där makten att påverka har i allt högre grad tagits från massorna. I citatet från intervjuperson 4 kan vi hos honom se ett antagande om att han har blivit tillfrågad bara för att det ska göras. Tanken skulle passa in på ett förhållningssätt där social hållbarhet är ett förskönande begrepp som används för att uttrycka en vilja snarare än en åtgärd, i stil med Gustavsson och Elanders (2013) syn på social hållbarhet. Att vara socialt hållbar kan då antas ses som en attraktiv egenskap för en stad, ett sätt att hävda sig i konkurrensen. I processen kan, enligt Harveys (2011) synsätt, Växjö stad hjälpa till att förstärka den ställning där Rätten till staden tillfaller de få i stället för det kollektiva. Boverket (2010) menar att för en socialt hållbar stadsutveckling är åsikterna av de som bor i områden där projekt äger rum av högsta intresse. Det finns stora vinster att utvinna om åsikterna tas i beaktande: minskad skadegörelse och goda ekonomiska utfall i form av mindre flyttningar och mindre hyresbortfall. Men kraven som ställs på att utvinna dessa följs inte i fallet med intervjupersonernas upplevelse av processen. Det engagemang, som går att se i citaten, måste tas tillvara på, menar Boverket. När boende har involverats bör också fastighetsägare ta deras åsikter i beaktande och vara villiga att gå med på det som föreslås, något som inte görs i det aktuella fallet. Kommunen bör då sträva efter att arbeta bättre med involveringen

av boende i området, eftersom det inte fungerar. Idag finns möjligheten att delta i en planeringsprocess, men inflytandet är kraftigt begränsat. Intervjuperson 1 säger att "om man vet om vad man har för rättigheter, att tycka till i en planprocess, eller överklaga, protestera --- vi fick inte in så mycket synpunkter på programmet, trots utskick och information i trapphus osv" (Intervjuperson 1, 2018-04-16). Vidare menar han att de får betydligt mer synpunkter från starkare områden, och de där oftare möter motstånd till planerade förändringar. En utgångspunkt verkar då ligga i att fylla i bristfällig kunskap på ett eller annat sätt. Som framgår i Granérs et als (2014) studie om tryggheten i Araby har många boende bristande insyn i myndigheters uppgifter. Att använda mer än bara svenska vid given information kan vara en första förändring.

5.2 Boende och aktivas uppfattning av kommunens arbete

Intervjuperson 1 på kommunen är av uppfattningen att boende i Araby är positiva till det förtättningsarbete som sker. Med hänvisning till två förtättningsprojekt, ett nybyggt höghus och nya tvåvåningslägenheter, tror han att de platserna blivit lite trevligare och "roligare". Höghuset som byggts är på 16 våningar och har blivit något av ett landmärke, en aspekt som kan vara bra för att hitta i ett annars ganska homogent område. De nya tvåvåningslägenheterna är vid en plats som tidigare hade högt buskage och en del parkeringar, därav numera säkrare. Dock tror han att förtätning på parkeringsplatser inte är så populärt, vilket är intressant då i princip varje möjlighet för förtätning har pekats ut på parkeringsplatser (se figur 4.1).

Av intervjuer med de aktiva i området framkommer det att finns en negativ bild av kommunens arbete. Dock går inte den bilden att analysera utifrån att den bara skulle ha med nybyggandet att göra. Den handlar i stället om olika aspekter av kommunens arbete, där det är svårt att bryta loss en från de andra. På frågan om hans uppfattning om vad de boende tycker om förtättningsarbetet svarar intervjuperson 3 att den är mycket negativ. Därefter går han vidare med att förklara att förr i tiden gjorde kommunen ett mer handfast arbete, de städade området oftare, skötte om fastigheterna och trädgårdarna men att de på senare år inte alls syns på samma sätt. Hans åsikt är att området har blivit mer skitigt, vilket resulterar i att den stämpel som området alltid haft ytterligare förstärks. Nu menar han att de (kommunen) börjat göra lite mer arbete igen, ett arbete som går att förstå i form av upprustningar, nybyggen, renoveringar och skötsel. Det resulterar i att inte alla längre har

möjlighet att bo kvar, eftersom hyrorna då också höjs. Han menar att han har flera kompisar som inte har råd att bo kvar och därmed har flyttat. Ska de bo kvar måste socialen gå in och hjälpa till med hyran. Han tycker dock att det finns positiva aspekter av byggandet, men att de inte tas tillvara på: "Visst kan det vara bra att man bygger, men man måste tänka på vilka som bor där och vilka man bygger för – man måste hitta nya sätt" (Intervjuperson 3, 2018-04-17). I den dialog som kommunen haft med boende inför planer eller nybygganden menar han att de "frågar oss, men det spelar ingen roll vad vi säger, de bygger ändå som de vill". Den uppfattningen har lett till att även om boende blir tillfrågade om sina åsikter rörande nya projekt, gör det ingen nytta. Numer tycker mannen att det finns fel både hos de som bygger och invånarna, då invånarna blivit lata. De förväntar sig att kommunen ska bygga och lösa saker åt dem, utan att de behöver göra något åt saken, de har "blivit fostrade till att vara lata" (Intervjuperson 3, 2018-04.17).

Intervjuperson 4 har en liknande bild, men ser mer positivt på kommunens arbete. I varje fall till början av intervjun, då han menar att det är bra att kommunen är aktiva i området och att de renoverar och bygger nytt. Intervjuperson 4 har bott på Araby i hela sitt liv fram tills för ett år sedan, då han flyttade till en angränsande stadsdel. Där menar han att det inte alls går att se kommunens arbete på samma sätt. Precis som intervjuperson 3 menade fanns det förr i tiden ett Araby som sköttes väldigt bra, men att det har försvunnit mer och mer.

Skillnaden dem emellan är dock att intervjuperson 4 är positiv till uppfräschningen som görs:

"Jag känner att det är positivt, det är klart man vill ha en uppfräschad lägenhet, --- en lägenhet om man får den helt nyrenoverad inne på Araby så kommer ju de som bor känna 'oh shit, vi bor skitfint' då vill man ändå bo kvar kanske. Kanske man kan få andra att flytta hit också, med en annan bakgrund --- Så jag känner att det är skönt att de börjar fräscha upp saker, att det blir på nytt, att det ser bättre ut, man blir gladare" (Intervjuperson 4, 2018-04-24)

Under intervjus gång, när vi diskuterar det vidare, nyanserar han dock sin bild något:

"Sen är det ju svårt för att får man en ny lägenhet, ja då kostar hyran mer. Då drabbas ju familjen kanske. Och har inte råd, då flyttar man ut och sen kommer någon annan som flyttar in, förstår du? Det är lite synd om dem som kanske inte kan bo kvar på grund av vissa omständigheter, men så är det alltså, det är

livet, vad ska man göra? Ja, allting kostar ju pengar, och det är tyvärr allt. Vad det än är så kostar det pengar, det ska alltid vara tjat om pengar. Pengar, pengar, pengar” (Intervjuperson 4, 2018-04-24)

I första citatet, där intervjupersonen fortfarande är positiv till det som sker, går det att se hur tankarna överensstämmer med de som programmen lyfter fram: få in större blandning, locka mer välbeställda människor, få olika sociala grupper att mötas. Intervjupersonen tänker dock steget vidare, där det i andra citatet går att utläsa att boende i Araby idag kanske inte har råd att bo kvar och en problematik uppstår i var någonstans de annars ska bo. Det arbete som görs löser möjligtvis problematiken med att mer socio-ekonomiskt starkare grupper kommer in i området, men det sker på bekostad av de svagare dito. En utveckling som i det långa loppet mycket väl kan ge platsen Araby ett bättre rykte och en mer välbeställd sammansättning boende, men att det inte löst problemen de boende som finns där idag har.

5.2.1 Medelklassnorm

Samma intervjuperson menar också att det finns andra dimensioner till hur mycket det går att påverka. Han tar upp att det i andra områden finns mer ”pålästa” människor, som är duktiga och vet vad händer. Vill kommunen göra någonting där så kommer de att stöta på större motstånd. I Araby, menar intervjupersonen, finns det inte samma kunskap, folk vet inte hur de ska gå emot politiker eller kommunen i beslut som de inte håller med om. Samma syn som intervjuperson 3 har, om att folk är ”lata”, går dock igen i viss mån hos intervjuperson 4: ”det finns grejer de gör för området, men folk väljer inte att se det [möjligheten att påverka]. Sen klagar man inom området när de bygger” (Intervjuperson 4, 2018-04-24). Av intervjuerna framgår att båda intervjupersonerna har och har haft känslan att det inte är dem som det planeras för, eller görs insatser för. Det kan, enligt Bradley (2009), förklaras med att strategier för urban hållbarhet idag baseras på föreställningar om en medelklass. Planerare har en tänkt målbild med sina strategier, där den tänkte målbilden då utgör svensk medelklass. Det finns ett tankesätt av att den som inte tillhör medelklassen, som befinner sig under den, ska disciplineras och normaliseras av att vara i närhet till det som är önskvärt (ibid.). Om den bild som de intervjuade har, av att fastighetsskötseln gradvis har försämrats eller försumrats för att nu återigen satsa på och investeras i, går det att likna

vid en typisk gentrifieringsprocess. I nästa avsnitt presenteras en närmare bild av en sådan process, och vilka utfall den kan ha.

5.3 Framtida Araby

Som vi har sett i föregående del står Araby förmodligen inför stora förändringar. På frågan om hur Araby kan komma att se ut i framtiden är de boende och aktiva negativa:

”Araby om 20 år? Alltid funnits skit i Araby, alltid funnits kriminalitet, alltid funnits de som är stökiga, alltid funnits de som knarkar. Problemet är ju nu att de grupperna blir större och att de börjar i tidigare åldrar. Så tyvärr om 20 år, tyvärr det kommer bli kaos, det kommer vara katastrof här” (Intervjuperson 4, 2018-04-24).

Intervjuperson 3 är inne på samma spår. Han ser en utveckling liknande den i Rosengård, Malmö. Han tror att vapenanvändningen kommer komma in i bilden på ett annat sätt än hur det ser ut idag. Vidare tror han att narkotikaanvändningen kommer öka och dessutom gå ner i åldrarna. Intervjuperson 1 har dock en annan bild av det framtida Araby: ”Kan tänka mig att det mycket väl kan vara en helt annan typ av invånare ---- Jag tror att det kan vara helt andra hyresnivåer på bostäderna i området än vad det är idag” (Intervjuperson 1, 2018-04-16). Han utvecklar sitt resonemang och ställer sig frågan om bebyggelsen har ersatts, vilket han inte tycker förefaller vara otroligt. I takt med den hyreshöjning som kan ske med de olika insatser som görs i området tror han att det finns en risk att de med mindre betalningsförmåga puttas iväg till något annat område.

Boverket (2016) menar att med förtätning och blandad bebyggelse finns en risk för att området gentrifieras. Enligt Lees, Slater och Wyllys (2010) definiering faller Araby under en ganska typisk gentrifieringsprocess i fyra steg: pengar satsas och återinvesteras i Araby. Efter att i flera år ha varit eftersatt och i behov av renovationer kommer satsningar på området i en våg. De av kommunen ägda lägenheterna som ännu inte rustats upp har sedan de byggdes, vissa på tidiga 1960-talet, endast fått ett fönster- och ventilationsbyte (Växjöbostäder, 2018-05-22). Det andra steget är att områdets socio-ekonomiska status uppgraderas genom att starkare hushåll flyttar in. Ambitionen hos Växjö är att locka mer ”vanliga” växjöbor att flytta in, genom att blanda bostadsutbudet. Nya lägenheter byggs och kommer att byggas, framförallt i det attraktiva Dalbo centrum. Den förändringen är det

tredje steget i gentrifieringsprocessen, där områdets fysiska karaktär omvandlas. Slutligen, det sista steget, är att låginkomsttagare som bott i området i flera år trängs bort.

Bortträngning kan ske på flera olika sätt, exempelvis som ett direkt resultat av att ett hushåll inte längre har råd att betala en höjd hyra som följd av renoveringar. Men det finns också andra, indirekta sätt som människor tvingas bort på. Ett av fastighetsbolagen som tagit över vissa delar av lägenhetsbeståndet i Araby är Victoria Park. De vill, som Växjöbostäder, också renovera sitt lägenhetsbestånd. Men för att inte direkt tvinga bort folk som inte har råd med den hyreshöjning som en sådan renovering skulle innebära arbetar företaget endast med renovering vid naturlig omflyttning – ”vi totalrenoverar lägenheter i samband med naturlig omflyttning, det vill säga när någon av dina grannar har sagt upp lägenheten och flyttat” (victoriapark.se, 2018-05-21). Vid användandet av denna strategi finns en risk för att befolkningen successivt byts ut mot en socioekonomiskt starkare grupp med det som Marcuse (1985) skulle kalla exkluderande bortträngning och bortträngningstryck.

Exkluderande bortträngning innebär att när ett hushåll väl flyttar, så renoveras bostaden. När den renoverats åtföljs det av en höjd hyra, som innebär att hushåll liknande det som flyttat inte har råd att flytta dit. Följden blir att antalet bostäder som är tillgängliga för det andra hushållet kommer minska i området. Med bortträngningstryck menar Marcuse att omvandlingen gör att de människor som bott på samma plats länge känner sig främmande i sitt eget område: ”when a family sees the neighborhood around it changing dramatically --- then the pressure of displacement already is severe. Families living under these circumstances may move as soon as they can” (ibid: 207).

Om de strategier som översiktsplan och planprogram lyfter fram används så finns en stor risk för att hela Araby förändras. Det är intressant att det i sådana fall sker i den sociala hållbarhetens namn, eftersom det är just det strategierna är utformade för att främja. I en kontext där Araby gentrifieras kan det rimligtvis sägas att området skulle bli socialt hållbart, då mindre problemutsatta hushåll skulle ta över området. På så sätt kan områdesproblematiken lösas, men inte den problematik som hushållen i Araby idag har. Förutsatt att området är i en gentrifieringsprocess kommer ett nytt Araby uppstå någon annanstans i staden.

6. Slutsats

Jämfört med övriga Växjö har boende i Araby idag sämre levnadsförhållanden. Vi har sett att en negativ bild av Araby har funnits nästan från det att området kom till, och att den bilden aldrig riktigt kunnat skakas av. Stora utmaningar finns att tackla, som låg utbildning, låg inkomst och hög arbetslöshet. I ett planeringsperspektiv använder sig Växjö av flera strategier för att utveckla de sociala levnadsförhållandena i Araby. De tydligaste som kommer fram är förtättningsverktyget, något som avspeglas i de aktiva detaljplanerna för området. Enligt dokumenten är förtätningen särskilt viktig för tryggheten och speciellt den sociala hållbarheten. Att bygga nytt på underutnyttjade ytor förväntas öka uppsynen och därmed ge större trygghet. Att förtäta området förväntas även ge en större möjlighet att blanda upplåtelseformer och därmed få in socio-ekonomiskt starkare hushåll i området. Hur förtätning främjar social hållbarhet är inte tydligt i dokumenten, eller av intervjuerna, mer än att förtätning skapar förutsättningar för en socialt hållbar stad. Av analysen framgår att det är mycket troligt att strategierna kommer öka de sociala levnadsförhållandena i Araby, genom att en köpstarkare grupp människor är de som Växjö vill ska flytta in i området och det är också dem som det byggs för. På så sätt kan området Araby få en uppgradering, genom att befolkningen i området byts ut.

Utmaningarna i Araby ligger inte i området i sig, utan snarare hos de svårigheter som befolkningen står inför. Att bygga och renovera för att få in mer ekonomiskt starka hushåll kan därmed sägas inte vara anpassat efter de utmaningar som finns. Till viss del är strategierna utformade efter upplevda problem, som otrygghet, där tanken är att byggnation och upprustning av området ska ge en säkrare miljö. En av de utmaningarna som framkommit är den mellan boende i Araby och Växjös myndigheter. Boende upplever inte att de får gehör eller förstår myndigheternas roll i vissa avseenden. Ett sätt att tackla det har för Växjö varit att försöka involvera boende i området på olika sätt vid nybyggnationer och förändringar i miljön. Analysen visar dock att åtgärderna för dessa utmaningar inte är fullt anpassade. Den otrygghet som identifierats har till viss del visat sig vara ogrundad, åtminstone misstolkad. En djupare förståelse för området visar med önskvärd tydlighet på vad som behövs i detta fall. Att involvera boende har till viss del skett, men med ett halvhjärtat försök. Att delta i planprocesser, visar analysen, är möjligt men deltagandet

förutsätter inte inflytande. Resultatet är att fler känner sig ovilliga att delta och misstro skapas.

Inför kommunens arbete i Araby finns det både positiva och negativa känslor. En intressant del som framkommer är att kommunens arbete värdesätts på alla nivåer och att det ibland förväxlas eller slås ihop med insatser som andra gör. Möjligtvis informerar inte privata fastighetsägare på samma sätt som kommunen gör eller försöker involvera boende på samma sätt som kommunen gör. En sådan situation ökar risken för att avståndet mellan boende och myndigheter kan ökas ytterligare. De kommer fram att det finns en positiv inställning till att det görs någonting i Araby – att det byggs och renoveras. Dock finns det samtidigt en negativ bild, eftersom de insatser som görs har lett till att hyrorna blir för dyra för att arabyborna ska kunna stanna i sitt område.

Framtiden för Araby som område ser ljus ut. För dess befolkning väntas dock en annan framtid. Växjös strategier kommer med all sannolikhet att leda till att Araby gentrificeras och att områdets karaktär därmed kommer förändras. I en sådan process kommer befolkningen bytas ut mot en socio-ekonomiskt starkare befolkning. Vad som framkommer av uppsatsen är att det är Araby som plats som ska utvecklas, inte i ett försök att förbättra för hela befolkningen, utan för att locka ekonomiskt starka grupper och öka stadens attraktivitet. De här planeringsverktygen, som återfinns över hela Sverige, innebär med andra ord konsekvenser som först kanske inte tänktes på. Dessa behöver belysas, så att en rättvisare stad kan växa fram.

6.1 Diskussion och vidare forskning

Jag är av inställningen att de som planerar för området Araby vill att det ska gå väl. De vill höja områdets sociala hållbarhet och de vill att invånarna ska kunna bo kvar och ha det bra. Men verktygen som finns tillhands är inte anpassade efter ett område av Arabys mått. Att renovera, rusta upp och bygga nytt kan kännas logiskt för att göra ett område trevligare och säkrare, men det är just det – det gör *området* trevligare och säkrare. Utmaningarna i Araby är många och stora. Området är helt klart i behov av en upprustning, men det måste ske på ett mer förankrat sätt än vad det gör. Arbetet måste utgå från de boende i Araby, det är ju de som bor där och utnyttjar området. Ett sådant arbete går långt utanför de gränser som utgörs av det fysiska arbetet.

Det hade varit intressant att studera vad som händer med de som tvingas flytta från Araby, att följa upp deras situation. Vart tar de vägen? Vilket område skulle i så fall bli nästa Araby. Vilka komplikationer kan det tänkas leda till om personer tvingas flytta ihop i en liten lägenhet på grund av att de inte har råd med sitt nuvarande boende. Vidare hade det varit intressant att djupare undersöka vilka tillvägagångssätt som Växjö hade kunnat använda sig av. Om utgångspunkten verkligen hade varit att förbättra för de som bor där skulle andra grepp användas, som hade lett till helt andra utgångar.

Referenser

Tryckte källor

- Boverket. (2010) *Social hållbar stadsutveckling. En kunskapsöversikt*. Karlskrona: Boverket
- Boverket. (2016) *Rätt tätt. En idéskrift om förtätning av städer och orter*. Karlskrona: Boverket.
- Bradley, K (2009) *Just environments: politicising sustainable urban development*. Diss., Kungliga Tekniska högskolan, 2009
- Bryman, A (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:a upplagan. Liber AB, Stockholm.
- Campbell, S. (2012) Green Cities, Growing Cities, Just Cities? Urban Planning and the Contradictions of Sustainable Development. I Campbell, S och Fainstein, S (red.) *Readings in planning theory*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Cars, G (2012) Vad är hållbarhet? I Global utmaning. *Urbaniserad Värld: nya steg mot hållbara städer*. Stockholm: Global utmaning
- Clark, E. (2014) Gentrifieringens ordning och enkelhet. I Holgersson, H. Thörn, C. (red.) *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur.
- Crouch, C (2011). *The strange non-death of neoliberalism*. Cambridge: Polity
- Dempsey, N, Bramley, G, Power, Sinéad & Brown, C (2009) *The social dimension of sustainable development: defining urban social sustainability*. Sustainable Development 19 (5): 289-300.
- Denscombe, M (2016) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3:e upplagan. Studentlitteratur AB, Lund.
- Granér et al (2014) *Upplevelsen av trygghet i Araby/Dalbo*. Växjö: Polisutbildningen, Linnéuniversitetet.
- Gustavsson, E. Elander, I (2013) *Social hållbarhet inte bara "sustainababble"? Från mångtydig vision till analytiskt redskap vid uppföljning av stadsbyggnadsprojekt*. Örebro: Örebro universitet.
- Harvey, D (2005). *A brief history of neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Harvey, D (2011) *Ojämlighetens nya geografi*. Stockholm: Bokförlaget Atlas.
- Holgersson, H, Thörn, C (2014) *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur.
- Idlinge: Idlinge, B (1997) *Bilder av Araby: Gemenskap i den segmenterade välfärdsstaten*. Centrum för kulturforskning, Högskolan Växjö.
- Isemo, S. Molnár, S. Ström, L (2017) *Social hållbarhet ur ett samhällsplaneringsperspektiv – en kunskapsöversikt*. Göteborg: Mistra Urban Futures.
- Jacobs, J (1992) *The death and life of great american cities*. New York: Vintage
- Jensen, J. O., Christensen, T. H. & Gram-Hanssen, K (2011) *Sustainable Urban Development - compact cities or consumer practices?* Danish Journal of Geoinformatics and Land Management 46(1): 50-64.
- Lees, L (2014) Gentrifiering och social blandning. I Holgersson, H. Thörn, C. (red.) *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur.
- Lees, L. Slater, T. Wyly, E. (2010) *The gentrification reader*. New York: Routledge.

Lefebvre, H (1983) *Staden som rättighet*. Stockholm: bokomotiv.

Lund Hansen, A (2011) David Harveys återpolitiserings av staden. I Harvey, D. *Ojämlighetens nya geografi*. Stockholm: Bokförlaget Atlas.

Marcuse, P. (1985) *Gentrification, Abandonment, and Displacement: Connections, Causes, and Policy Responses in New York City*. Washington University Journal of Urban & Contemporary Law. 1/1985: 195-240.

Slater, T. (2014) Saknaden efter Marcuse – om gentrifiering och bortträngning. I Holgersson, H. Thörn, C. (red.) *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur.

Vallance, Suzanne; Perkins, Harvey C., och Dixon, Jennifer E. (2011) *What is social sustainability? A clarification of concepts*, Geoforum, 42 (3), s. 342-48.

WCED: World Commission on Environment and Development (WCED) (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press

Elektroniska källor

Aftonbladet, Stenkastarna i Araby (Hämtat 2018-05-24) <http://stenkastarna.story.aftonbladet.se/>

Araby Planprogram (2009) (Hämtat 2018-05-24)
<http://vaxjo.se/download/18.1b70ef9115d3ac3764531b6d/1500367435069/Araby%20planprogram.pdf>

Boverket, Under miljonprogrammet byggdes en miljon nya bostäder (Hämtat 2018-05-24)
<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/miljonprogrammet/>

Detaljplan (2016) Skatan 12 (Hämtat 2018-05-24)
https://vaxjo.se/download/18.59777ce315d3abb23517e260/1500983798863/Skatan%2012_LAGA%20KRAFTHANDLINGAR.pdf

Detaljplan (2017a) Alabastern 3 (Hämtat 2018-05-24)
<https://vaxjo.se/download/18.24a86f2415e844974afc835d/1506493075026/Alabastern%203%20m.f.l.%20Laga%20krafthandling.pdf>

Detaljplan (2017b) Alabastern 2 (Hämtat 2018-05-24)
<https://vaxjo.se/download/18.59777ce315d3abb23517d950/1500979706216/Alabastern%202%20Laga%20krafthandling.pdf>

Fastighetsverige: Växjöbostäder renoverar miljonprogram – NCC får ordern (Hämtat 2018-05-24)
<https://www.fastighetsverige.se/artikel/vaxjobostader-renoverar-miljonprogram-y-ncc-far-ordern-16346>

Fastighetsvärlden (2010) CA köper 40000 kvm i Växjö för 139 miljoner (Hämtat 2018-05-24)
<https://www.fastighetsvarlden.se/notiser/ca-koper-40000-kvm-i-vaxjo-for-139-miljoner/>

Polisen (2017) Utsatta områden – social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen

(Hämtat 2018-05-24) https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden-social-ordning-kriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf

Riksdagen: Plan- och bygglag (2010:900) (Hämtat 2018-05-24)

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900

SCB: Registerdata för integration (Hämtat 2018-05-24) https://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Temaomraden/Integration/Statistik/Registerdata-for-integration/

Sverigesradio a(2013) Växjöhem och Hyresbostäder blir Växjöbostäder (Hämtat 2018-05-24)

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=5549646>

Sverigesradio b(2016) Miljardaffären klar – 1923 hyresrätter sålda (Hämtat 2018-05-24)

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=6523052>

Svt (2016) Nu är det klart – kommunen säljer 2069 lägenheter (Hämtat 2018-05-24)

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/nu-ar-det-klart-kommunen-saljer-x-lagenheter>

Victoria Park: Välkommen till Växjö (Hämtat 2018-05-24) <http://www.victoriapark.se/?id=7533>

Växjö (2017) Växjö växer – byggkranar överallt (Hämtat 2018-05-24) <https://vaxjo.se/sidor/jobb-och-foretag/driva--utveckla/natverk--organisationer/natverket-expansiva-vaxjo/rapporter/vaxjo-vaxer---byggkranar-overallt.html>

[byggkranar-overallt.html](https://vaxjo.se/sidor/jobb-och-foretag/driva--utveckla/natverk--organisationer/natverket-expansiva-vaxjo/rapporter/vaxjo-vaxer---byggkranar-overallt.html)

Växjöbostäder: Araby (Hämtat 2018-05-24) <https://vaxjobostader.se/omrade/visa/araby>

Översiktsplan Växjö Kommun (2012) Del social hållbarhet (Hämtat 2018-05-24)

<http://vaxjo.se/download/18.6c262fc415d3ab3bbe8ba20/1500033539439/3.2%20Social%20ha%CC%8Allbarhet.pdf>

Översiktsplan Växjö Kommun (2012) Del Växjö stad (Hämtat 2018-05-24)

http://vaxjo.se/download/18.1b70ef9115d3ac376452687a/1500276204446/O%CC%88versiktplan_w_ebb.pdf

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide – Växjö kommun

- Beskriv dina arbetsuppgifter och koppling till Araby
- Synen på social hållbarhet
- Synen på social hållbarhet i Araby
- Förtätning, motivering
- Vilka planeras det för?
- Hur ser framtida Araby ut?

Bilaga 2: Intervjuguide – Aktiva och boende i Araby

- Arbetsuppgifter och koppling till Araby
- Bästa, respektive sämsta med Araby
- Synen på kommunens arbete i Araby
- Uppfattningen om andras syn på kommunens arbete i Araby
- Möjlighet till att påverka arbete som görs
- Hur ser framtida Araby ut?